ښځه او ټولنه

Ketabton.com

راټولونکی: واحدالله «پاخون»

۱۳۹۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

لومړی څپرکی ---------- ۱
ښځه څوک ده ---------- ۱
ښځه الله د څه لپاره پیدا کړې ده ---------- ۲
د ښځې په اړه د پوهانو او څېړونکیو نظر ---------- ۳
دوهم څپرکی ---------- ۴
ښځه د تاریخ په بیلابیلو پړاوونو کې ---------- ۴
په یونان کې ---------- ۵
اوسني دورې ---------- ۵
په روم کې ---------- ۵
په مصر کې ---------- ۶
په هند کې ---------- ۶
د عربو په جاهلیت کې ---------- ۷
په امریکا کې ---------- ۸
په فرانسه کې ---------- ۹
په نورو اروپا کې ---------- ۱۰
دریم څپرکی ---------- ۱۰
ښځه په بېلا بېلو مذهبونو کې ---------- ۱۰
په یهودیت کې ---------- ۱۰
په مسیحیت کې ---------- ۱۰
ښځه په اسلام کې ---------- ۱۱
په اسلام کې د ښځو مقام ---------- ۱۲
د ښځو اوچت مقام قرانکریم په رڼا کې ---------- ۱۳
د ښځو اوچت مقام د نبوي احادیثو په رڼا کې ---------- ۱۴
د ښځې حقوق په اسلام کې ---------- ۱۶
اقتصادي حقوق ---------- ۱۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي حقوق ---------- ۱۷
ټولنیز حقوق ---------- ۱۷
د زده کړې حق ---------- ۱۷
د کار کولو حق ---------- ۱۹
پر خاوند د ښځې حقوق ---------- ۱۹
مادي حقوق ---------- ۱۹
د مهر حق ---------- ۲۱
د نفقې حق ---------- ۲۱
معنوي حقوق ---------- ۲۱
ښه چلند ---------- ۲۱
د ښځې د حیثیت او شرافت خوندیتوب ---------- ۲۱
د میرمنې د جنسي غریزې پوره کول ---------- ۲۱
د دین تعلیم او عبادت ته هڅول ---------- ۲۱
د ښځو د وړو تیروتنو سترګې پټول ---------- ۲۱
له نا مشروع وهلو څخه ځان ساتل ---------- ۲۱
د ښځې د عیبونه او رازونه پټول ---------- ۲۱
د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر درلودل ---------- ۲۲
په اسلام کې د نارینه او ښځې اړیکې ---------- ۲۲
ځلورم څپرکی ---------- ۲۳
ښځه په افغانسان کې ---------- ۲۳
افغان میرمنې ---------- ۲۳
د افغان ښځو شورا ---------- ۲۶
د مجاهدینو او طالبانو دوره ---------- ۲۷
چادرې ---------- ۲۷
21 پیړۍ ---------- ۲۹
سیاست او کاري ځواک ---------- ۳۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغان ملي پوليسو ښځينه افسران -- ۳۱
زده کړې -- ۳۲
ورزش -- ۳۵
واده او پلارونه --- ۳۵
د ښځو حقوق په اساسي قانون --- ۳۶
د ښځو سياسي حقوق -- ۳۶
د بيان ازادۍ حق --- ۳۶
د انتخابېدلو او انتخابولو حق --- ۳۶
سياسي ګونونو جوړولو حق --- ۳۶
د مدني ټولنو جوړولو حق --- ۳۶
سوله يزې مظاهرې کولو حق --- ۳۶
د دولت څخه د پوښتنې کولو حق --- ۳۷
صحي حدماتو ته د لاس رسي حق --- ۳۷
اقتصادي حقوق --- ۳۷
ټولنيز حقوق -- ۳۷
د تعليم حق -- ۳۷
د کار حق --- ۳۸
افغانه ښځه په تېرو ۱۰ کلونو کې -- ۳۸
پنځم څپرکی -- ۳۹
ښځه او تعليم -- ۳۹
د ښځو تعليم د اسلام له نظره -- ۳۹
د نجونو تعليم -- ۴۱
د ښځو د تعليم پر وړاندې ټولنيزې نظرونه -- ۴۲
مخالف -- ۴۲
موافق -- ۴۳
د ښځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې --- ۴۳
امنيتي ستونزې --- ۴۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقتصادي ستونزې -- ۴۳
اجتماعي ستونزې -- ۴۴
د ښځو پر وړاندې د اسلامي زده کړو ناسم پوهاوی -------------------------------- ۴۴
محیطي ستونزې --- ۴۴
د والدینو له لورې مخه نیول --- ۴۵
د مکاتبو نه شتون -- ۴۵
ښځینه ښوونکو نه شتون --- ۴۵
د ادارې او استادانو نه پاملرنه -- ۴۵
لازمو اسانتیاو کمښت -- ۴۶
شپږم څپرکی -- ۴۶
ښځه او کار --- ۴۶
په اسلام کې د ښځو د کار کولو حکم -- ۴۶
کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله -- ۴۸
الف : د ښځي د کار ګټې -- ۴۸
کارته د ښځي د وتلو زیانونه --- ۴۹
اووم څپرکی --- ۵۰
ښځه او سیاست -- ۵۰
په انتخاباتو کې د ښځو ونډه --- ۵۱
اتم څپرکی -- ۵۱
ښځه او ټولنه -- ۵۱
د ښځي مقام په ټولنه کې -- ۵۲
د ښځي رول په ټولنه کې --- ۵۳
لور که زوی --- ۵۳
افغانه نجلۍ، ټولنه او دهغې له ستونزو ډک ژوند ------------------------------- ۵۴
افغانه نجلۍ او ټولنه --- ۵۴
افغانه نجلۍ او زدکړې -- ۵۵
افغانه نجلۍ او په ناخوښه توګه یې واده -- ۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانه نجلۍ او د هغې سره کورنی تاو تریخوالی -- ۵۶
په بدو کې ورکړه -- ۵۶
ښځه په پښتني ټولنه کې -- ۵۷
د ښځو حقوق څوک تر پښو لاندې کوي -- ۵۸
د امیدوارو مېرمنو سره باید څنګه چلند وشي -- ۶۱
د ښځې او نارینه ترمن توپیرونه -- ۶۳
بیولوژیکي توپیرونه -- ۶۳
سیکلوژیکي توپیرونه -- ۶۵
فزیولوژیکي توپیرونه -- ۶۵
نهم څپرکی -- ۶۶
ناوړه دودونه -- ۶۶
ولور -- ۶۶
د بدل ودونه -- ۶۷
پایلې -- ۶۷
په بدو کې ورکول -- ۶۸
پایلې -- ۶۸
د ملاتړ پیدا کولو په خاطر ودونه -- ۶۸
لسم څپرکی -- ۶۹
ښځه او تاوتریخوالی -- ۶۹
د تاوتریخوالي لاملونه -- ۶۹
د تاوتریخوالي ډولونه -- ۷۰
فزیکي تاوتریخوالی -- ۷۰
جنسي تاتریخوالی -- ۷۱
ژبني او اروایي تاتریخوالی -- ۷۱
ټولنیز تاتریخوالی -- ۷۱
پایلې -- ۷۱
کورنی تاوتریخوالی او پر دماغو یې اغیزې -- ۷۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

یولسم خپرکی -- ------------------------------- ۷۲
د کور دېوالونه دچا لپاره -- ۷۲
مونږ په کومه پېړۍ کې اوسیږو -- ۷۳
ماخذونه -- ۷۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا کتاب زه خپل ګران پلارجان ته ډالۍ

کوم ، چې ماسره يې زيار ويستلی دی او

زه يې دې مقام ته رسولی يم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

دا کتاب ما د یو احساس له مخې لیکلی دی ، زمونږه په ټولنه کې د ډېره وخته راهیسي د ښځو حقوق ،ونډې،او حیثیت د پښو لاندي شوي دي .

ما وغوښتل چې په دې اړه یو کتاب ولیکم ، که کومه سهوا خطاء له مانه شوې وي ماته راپه ګوته کړئ .

د دې کتاب ټول موضوعات د معتبرو کتابو څخه رانقل شوي دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

لومړی څپرکی

ښځه څوک ده؟

ښځـــــه چي مور وي، نــو ښکار ده چي جنت ده ښځه

ښځـــــه چي لـــورشي، نـو وريـږي دې رحمت ده ښځه

ښځه چي خور وي، نو نعمت دی ورو بې خوره مه شه

ښځـه رونــق د زنــد ګي ده او زيــنت ده ښــځـــه

ښځـه مـــلاله ده ، نـــــــازوده ، ناهــــيده ده دوخت

ښځـــــه ډګـــــر د حــــماسو ده او عظمت ده ښځـــه

د ژونــــد پايــــښت ، دژوند بقا ، د انسانيـت فلسفـــــه

په دې نـــړۍ کي ستره بـــــيلګه د فطرت ده ښځـــه

ښځـــــه هستي ،ښځــــــه ښکلا ده، د تهذيـــــب نښه ده

دانـــشه! تـــوله مـينه ميـــنه ده الفــــت ده ښـځــــه

دانـــــش

د ښځې نوم د عربي له (نساء) ځخه اخسيتل شوی دی ،چې د هغه شي په مانا دی چې په ليدو يې سړی شرميږي. د ښځې يو بل نوم مينه او اغيزه ده ،د انسان لومړنی ښوونځی همده دی.

هر څه ځانته ښکلا لري، خو د بشر ښايست د هيڅ ښايست او ښکلا سره ورته نه دی. د الله عزوجل په دې ښايسته خلقت کښې، ښځه د بشري تاريخ په اوږدو کې، د بشريت تر ټولو مظلومه طبقه ده، لطيفه، نازکه او د احساس ځښتنه پيده کړې ده.

جالبه ده! نن هغوی د ښځې د عزت او احترام خبري کوي چې د حيواناتو غوندي کار ځني اخلي؛ بې حجابه ئې ټولنې ته وړاندې کوي، او د جنسي الي (Sex Machine) په سترګه ورته ګوري او په رنګا رنګ ډرامو کې يې غولوي.

ښځې د اسلام تر ظهور وړاندي په عربو کې ژوندی ښخي کړای شوې، تر هغه وړاندي بيا ورته د پخواني چين په قانون کې ذکر شوې وه چې ښځه د نړی پر مخ تر ټولو بې ارزښته موجود دی، روميانو ورته د نا اهله لقب ورکړی ؤ، او تر دې لا سپکه او حقيره ګڼل کيده چې په پنځمه پيړی کې مسيحانو پر دې خبره بحث کاوه چې ايا ښځه د نارينه په څير روح لرونکی جسم دی او که نه؟

خو په اوومه ميلادي پيړی کې (۱۴۵۰ کاله مخکې) د اسلام د ظهور سره ښځې ته عزتا او احترام ورکول شو، ښځه يې د نارينه اړتيا و بلله، هغه يې د ژوند په پرمختګ کې د نارينه سره شريکه کړه، او نارينه ته يې دا په ډاګه کړه چې ښځه که له يوې خوا د ټولنې نيمه برخه ده خو له بلې خوا د خاوند لپاره ارام، داډ، خوښي او تسکين راوړونکې ده.

نارينه ئې په دې مامور کړ چې ښځې ستاسي لوی حمايت دی او د نارينه د کړيدو پر مهال يې د هغه لپاره امسا وبلل. الله په قران کريم کې فرمايي:

(هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ.)(سورة البقره:۱۸۷)

ژباړه: (هغوی ستاسي جامه ده او تاسي د هغوی جامه ياست.)

ښځه د الله جل جلاله نرم خلقت دی.

د ماشوم لپاره فرشته ده

د خاوند لپاره لباس ده.

ښځه د سکون سمبول ده.

د عزت خاونده او د زانګو ستره استاده ده.

کوم چي نن په خپلو لاسونو د سبا امپراتور، عالم او یو لوی انسان زنګوي.

ښځه ...

کله چي لور وي، پلار ته د جنت دروازه خلاصوي. (حدیث)

کله چي مېرمن سي نو د خاوند ایمان تکمیلوي. (حدیث)

او کله چي مور سي نو تر پښنو لاندي يي جنت پیدا کیږي. (حدیث)

همدا هغه ستر اعزاز دی چي اسلام ښځي ته ۱۴۵۰ کاله مخکي عطاء کړی دی!

ښځه الله د څه لپاره پیدا کړې ده

په سورت بقره کي الله فرمائي : (انی جاعل فی الارض خلیفه)

ژباړه:(زه پیداکونکی یم په ځمکه کې یو خلیفه) چې د الله اخکام په سرزمین باندې خپاره کړي

بل ځای کي الله فرمائي: (ما نه دي پیداکړي انسانان او پیریان مګر د خپل عبادت لپاره)(سورت).بل دا چي الله پاک ښځه د انسانیت د سلسلي د قایم ساتلو لپاره پیداکړې ده ، که ښځه نه وی دا سلسله مخه ته نشوی تلی، او سړی نه وی نو بیا هم دا سلسله مخه نه تله. الله فرمائي(هن لباس لکم وانتم لباس لهن) ښځه د سړي او د ښځې لپاره لباس دی(سورت بقره ۱۸۷)،ښځه او سړی یو جسم دی.

کله چي الله جل جلاله آدم علیه السلام پیدا کړ، جنت ته يي ولېږئ ، په جنت کي یوازي ګرځېدئ ، الله جل جلاله دده علیه السلام د ارام او سکون لپاره بي بي حوا پیدا کړه، یو خو دا چي انسانیت دا سلسله راونه وي او بل دا چي د ادم علیه سلام سوکالي او ارام په کې وه.

الله په قرانکریم کي فرمائي:(يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُواْ رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيرًا وَنِسَاء.)

ژباړه (ای خلقو ! وویریږئ له ربه خپله ! هغه (رب) چه پیدائي کړئ تاسی له نفسه یوه نه او پیدائي کړه له دی جوړه او خپاره (خواره) ئی کړل له دی دواړو څخه سړي (ډیر) او ښځې(ډیرې)) (سورت نساء_ اول ایت)

الله په قرانکریم کې فرمائي: (هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ)

ژباړه: (الله پاک هغه ذات دی چې ، پیداکړي تاسو لره،د تاسو د نفسونو نه جوړې د دې لپاره چې تاسو ارام وکړی د دې تر څنګ.) (اعراف_ ۱۸۹)

د ښځې پیدایښت د الله لوی نعمت دی، کله چې سړی مزدوری ته لاړ شي نو چې کله سړی ستومانه کور ته راشي او خپله بې بې وګوري او ورسره کېني نو ارام شي.

د ښځې په اړه د پوهانو نظرونه:

د ځینو په فکرښځې ته له سپوږمۍ څخه ښکلا، د سمندرله موجونه څخه حرکت، له ستوریو څخه ځلا، له لمر څخه تودوخه، له شبنمه څخه رطوبت ، له ګلاب څخه رنګینی ، له شاتو څخه خوند او خوږوالی، د قمری غږ او د پاک دامني حیا ورکړئ شوې ده.

ښځه د کایناتو تر ټولو ښکلې او د راحت او هوساینې اوچته سرچینه ده، د انسان انسانیت همدې پورې تړلې دی، د شنه اسمان ستورې ده، نه موندل کیدونکی او بې بها ګوهر دی، د محبت خزانه ده، د ښایست او د محبت سپیلنیا ده، د رویه ګل ورمه ، د بې قراره نظر تسکین، د ژوندانه ملکه، د پسرلي بدن، د حیا څادر، د لویې زیرمه، د درد دارو، او داسې راپنځیدلی پیداوښت دی چې په واند او تصویر کې یې سړي ته ټوله نړی ښکاري. (پیکر)

د نادرشاه وینا ده: ماته په ښځه او ګل کې توپیر نه لیدل کږي.

چارلس ډاکتروایې: په کایناتو کې تر ښځې خوږ او نازکه شی بل نه شته، او تر ټولو نه خوږه او ښکلې مینه د ښځې مینه وي.

ښځه د سمندر په شان ده، چې د ډېر کوچنې فشار په وړاندې طاقت نه شي کولای، خو ډېر درانده بارونه وړي.(رایموس نیس) جنسي لاربنود او لوځ رازونه (۴صفحه)

ښځه هغه غوټۍ ده، چې د غوټچې په وخت کې د خوښېدو وړ ده، د غوړېدو په وخت کې د مینې او محبت وړ ده، او کله یې چې ګلان مړاوي شي د درناوي وړ ده . (اره تسن)

اې ښځې ! ته هغه څوک یې چې غواړم خپل ټول شته ستا په پښو کې کېږدم . (شکسپیر)

ښځه د میاشتې په شان ده، چې پاس په آسمان کې په خپلواک ډول ګرځي او هر ځای ته چې ځي طبیعت ته خپله روښنایي وربښي . (پوشکین)

که نر سترګه ده، نو ښځه یې بینایي ده، او که نر ګل دی، نو ښځه یې بوی دی . (سقراط)

ښځه هېڅکله نه وایي، چې له تاسره مینه لرم، کله چې له تا پوښتنه وکړي، له ما سره مینه لرې ، نو پوه شه، چې په زړه کې یې ځای لرې . (لارو شفوکو)

په کوم کور کې چې ښځه نه وي، هلته د نېکمرغۍ پرښته قدم نه ږدي . (اسکندر کبیر)

سړي د شهوت په سوچ ویده کېږي او ښځې د مینې په خیال را وینښږي . (آل آل تنیسون)

که نر او ښځه یو ډول روزل کېدی، نو څواک به یې یو شان و . (مونتسکیو)

که ښځې د ټولنې قوانین تر پښو لاندې کوي، پروا نه شته، ځکه چې دا قوانین نرانو لیکلي دي .(مونتن)

په نړۍ کې دوه شیان ښکلي دي : ښځه او ګل . (مالرب)

ښه ښځه هغه کلکه امسا ده، چې مېړه د ژوندانه په کړلېچونو کې تکیا پرې وکړي او په بدمرغۍ او بېوزلۍ کې یې له مینې او غمخورۍ نه ډاډ تر لاسه کړي . (اسمایلز)

ماخذونه:

جنسي لاربنود او لوڅ رازونه(۳ صفحه)

تعلیم الاسلام ویب- ښځه څوک ده

جنسي لاربنود او لوڅ رازونه(۴ صفحه)

دوهم څپرکی

ښځه د تاريخ په بيلابيلو پړاوونو کې:

مخکې له دې چې د اسلام په رڼا کې د ښځې مقام تشريح کړو، لږ به (د اسلام څخه مخکې) د ښځې مقام او حيثيت مطالعه کړو.

په يونان کې

په پخوانيو قومونو کې يونان پرمختللی قوم و، مګر په دې قوم کې ښځې هيڅ حيثيت درلود.

په يونان کې به ښځه د انساني ټولو بدبختيو بنياد ګڼلی شوه، د يونانيانو په نظر کې ښځه د ټيټې پوړۍ مخلوق و.

د تهذيب او کار له پرمختګ سره ښځې هم لږ پرمختګ وکړ، مګر ورو ورو په يونانيانو کې بيا شهوت غلبه وکړله په دې وخت کې بدلمنو ښځو دومره پرمختګ وکړ چې په انساني تاريخ کې ساری نه لري او د هر فن خاوندان به له دوی څخه راتاوو.

په يونان کې ښکلا پالنې او د ښکلا ذوق دومره غلبه وکړله چې بلکل خپل ځان ورځنې هير شو ، لويو فيلسوفانو او پوهانو به زنا څه عيب نه بلله ، نکاح پکې غيری ضروري وګڼل شوه، له نکاح څخه پرته يو ځای کيدل څه د شرم خبره نه وه، د کام ديوي لمانځنه په ټول يونان کې رواج شوه (کام ديوي د ديوتا ښځه وه، مګر بيايې هم له نورو دريو ديوتاګانو سره آشنايي درلوده، او د هغې په دربار کې د هر چا غوښتنې پوره کيدلې تر دې چې حرامي کيوپډ پيدا شو او بيا دې قوم ديته د معبود درجه ورکړله) فاحشه خانې پر عبادتخانو بدلې شوې ، د نکاح اهميت له منځه لاړ، په همدې ترتيب ښځې خپل اصالت له لاسه ورکړ.

په يونان کې به ښځې د ځارويو او نورو ملکيتونو په څير پلورل کيدلې ،د يونانيونو يو استازی وايي چې موږ لوګې ښځې د خوند او صادقې او مهربانه ښځې د جسم د نورو غوښتنو د تامين لپاره غوره کوو .

اوسني دورې

په تیرو لسیزو کې، په یوناني ټولنه کې د ښځو موقف په ډراماتیک ډول بدلون موندلی دی. افریس پیټریډو په یونان کې لومړۍ ښځینه وکیل وه؛ په 1925 کې هغې د ایتینس بار ټولنې سره یوځای شو. په 1955 کې، ښځې لومړنی اجازه درلوده چې په یونان کې قاضیان شي. په 1983 کې، د کورنی نوی قانون تصویب شو، کوم چې د جندر مساوات په واده کې ورکړ شوی.

په روم کې

په روم کې ښځو ته د ځاروي په سترګو کتلی شول ، دلته د لوړ کچ یوې غونډې فیصله وکړله چې ښځه ناولی حیوان دی چې نه کرامت لري ، نه عزت او نه درنښت د هغوی سپک ساتل پکار دي او خدمت لپاره یې استعمالوئ .

دلته سړی د ښځو بادارو ، په خپلو ښځو او اولادونو یې پوره مالکانه حقوق درلودل ، آن په ځینو حالاتو کې یې د هغوی د وژلو اختیارات هم درلودل خو کله چې په روم کې عملي مدنیت خپور شو نو ښځو هم څه دمه وکړه ، اوس هم پردې دود ونه او فاحشه خانې وې مګر عفت او پاکئ ته په درنه سترګه کتل.

یو ځل یو رومي سناتور د خپلې لور په مخکې خپله ښځه ښکل کړله د ده دا کار د ملي اخلاقو سپکاوی وګڼل شو او په ملي شوره کې پرې د ملامتئ غږ وشو مګر د غربي او شوقي تهذیب او تمدن له پرمختګ سره د رومي قوم په افکارو کې هم د ښځو په هکله بدلون راغی او ورو ورو د نکاح او طلاق په قوانینو کې دومره تغیر راغی چې حالات بلکل سرچپه شول . ښځو به خاندانو ته پورونه ورکول ، خاوندان به د ښځو مرئیان وو، په وړه خبره هم طلاق ورکول کیده، په دې دور کې به ښځو پرله پسې میرونه کول .

آزاده عشق بازي څه د شرم او عیب خبره نه وه ، ښځو او نرانو به یو ځای او لوڅ لامبل . ښځو خو انساني حقوق بلکل نه لرل، حتی د روم رسمي قانون هم ښځه نا اهله بلله، او د اهلیت د نه درلودلو په اسبابو کې یې ښځه توب هم مهم لامل باله، یعنې یوازې نارینه یې اهل بلل . ښځه او اسلام (۱۳-۱۴ صفحه)

په مصر کې

په مصر کې ښځو ځان د خاوندانو وینځې ګڼلې د هغوی خدمت به یې په دې ډول کاوه لکه چې وینځه د خپل بادار خدمت کوي ، هغوی هیڅ ډول آزادي نه درلودله او خاوندان د هغوی معبودان ګڼلی شول .

په مصر کې یو وخت د شهوت جذبه دې حد ته رسېدلې وه چې د مصر فرعون به هلکان وژل او نجوني به یې د خپل خدمت او د خپل شهوت د پوره کولو لپاره ژوندۍ پرېښودلې .

الله ج پر بني اسرائیلو د احسان په ډول د دې واقعې یادونه ځو ځلې کړې ده الله فرمایي : (و اذنجیناکم من آل فرعون یسومونکم سوء العذاب یذبحون ابناء کم و یستحیون نسائکم) (سورت بقره ۴۹ایت)

ژباړه: (او یاد کړئ هغه وخت چې خلاص مو کړئ د فرعون له خلکو څخه چې در رسولو به یې تاسي ته لوی عذاب ، ذبحه کول به یې ستاسي زامن ژوندۍ به یې پرېښودلې ستاسو ښځې) په مصر کې د ښځو رول په ټول تاریخ کې بدلون راوړی دی .

په مصر کې ښځې خورا بېوزلې دي، په 2013 کې، مصر د ښځو لپاره د عربي نړۍ ترټولو بدترین هیواد ګڼل شوی.

په هند کې

په هند کې هم د ښځو هغه حال و کوم چې په روم او یونان کې و .

دلته به کله سړیو د ښځو عبادت کاوه او کله به ښځو د سړیو عبادت کاوه ، فاحشه خانې په عبادتخانو بدلې شولې . په هند کې د ښځو پر مخ د تعلیم دروازې وتړل شوې او داسې په سپکه سترګه به ورته کتل کېدل چې له ښځو سره اړیکو لرونکیو کسانو لپاره یې د نجات او خلاصون دروازې تړلې وې، د هندوانو پنډاتانو داسې ویل چې انسان نشي کولای چې علم حاصل کړي تر څو چې له خپل کورنۍ سره اړیکې برې نه کړي .

په سند (د پخواني هند په یوه برخه) کې له اسلام څخه د مخه ښځه بلکل بې عزته وې کله به یې چې مېړه مړ شو او سوځاوه به یې دا یې هم ورسره سوځوله ، که دې به انکار وکړ رټل کېدله ، بد اخلاقه به ګڼل کېدله ، هرچا به ورته د غدارۍ او بې وفا په سترګه کتل، او بیا به ورسره هیچا نکاح نه کوله، او د همېش لپاره به له خاوند او زوجیت څخه بې برخې وه ، زنا په عام رواج وه .

د نکاح او کورنی ستومانتیا هېچا پر اوږه نه اخېستله اوس هم په هند کې ښځه د تولنې سپکه او ذلیله برخه ده، هیڅوک ورته د قدر په سترګه نه ګوري ، په مختلفو پلمو وژل کیږي .

د هند پارلمان ته د یو ورسپارل شوي سند له مخې د ۱۹۸۸-۱۹۹۱ میلادي کلونو تر منځه په هند کې (۱۵۸۹۱) ښځې د واده د جهیز د نشتوالي له کبله وژل شوي دي او یایې دخلکو د پیغور پر اساس ځان وژلی دی .

وګورئ چې د واده د جهیز د نتشوالي په معمولي وړه خبره څومره ښځې وژل شوي دي دا دی مساوات ؟ دا دی د ښځو حقوق او آزادي ، اوس هم د پخواني جاهلیت په څیر په هند کې د نویو انجونو د وژلو لړی ښه توده روانه ده .

او په بېلا بېلا پلمو هر کال زرګونه ښځې ځانونه وژني د نوای وقت ورځپاڼې د ۱۹۹۹ کال ګڼې د یو خبر له مخې ، تیره ورځ جهیز د نشتوالي له کبله په هند کې د یوې کورنی ۱۷ پېغلو یو ځای او په یوه ورځ ځان وواژه .

د عربو په جاهلیت کې

په عربو کې له اسلام څخه وړاندې د جاهلیت په زمانه کې، چې د چا په کور کې به انجلۍ وشوه هغه به یې ژوندۍ ښخواله ، د لور په پیدا کېدلو به شرمېدل ، د چا په کور کې به انجلۍ پیدا شوله هغه ورځ به په کور قیامت وو، د دوی د دې باطلې عقیدې د له منځه وړلو په غرض الله ج قرمایي : (الله ملک السموات والارض یخلق مایشاء یجعل من یشاء عقیما انه علیما قدیرا)

ژباړه: (الله لره دی حکومت په اسمانو کې او په ځمکه کې، پیدا کوي څه چې وغواړي ، بخښي چاته چې وغواړي، لونې ورکوي چاته وغواړي، زامن ورکوي چاته چې وغواړي، جوړه زامن او لونې ورکوي چاته چې وغواړي، بېشکه خدای ج پوه او قادر دی پر هر څه .)

دلته الله ج لومړی یاد د انجونو وکړ او هلکان یې وروسته ذکر کړي معارف القران د قرطبي په حواله د واثله بن اسقع قول راوړی چې د کومې ښځې له ګېډې څخه لومړی لور پیدا شي هغه مبارکه وي .

الله ج فرمایي ، چې د لور او زوی ورکول زما په اختیار کې دي، تاسو په هر حال شاکرګذار اوسئ ، او د لور په زیږېدلو مه خفه کیږئ .

په جاهليت کې په ښځو داسي ظلم کېده چې حتی هغوی ته انسان په سترګه نه کتل کېدل ، هغه وخت به ښځولوڅ او بربنډ د بيت الله طواف کاوه .

بريند ګرځېدل د شرم خبره نه وه ، د منافقينو د رئيس عبدالله ابن ابی ابن سلول شپږ وينځي وې چې ږ هغوی لپاره يې سرايونه جوړ کړي وو ، او هغوی يی زنا ته اړ ويستلي ، وهلي به يې او له هغوی څخه به يې دومره ډېري پيسي وغوښتي چې هغوی به يې له ورکولو څخه عاجزي وې او نا چاره به وې چې بد کاري وکړي .

هلته د هر رئيس همدا حال و ، ښکاره سرايونو به و او د بيرغ په څېر ټوټې به پرې زوړندې وې هر چا به پيژندل چې دا د زنا او بد کارئ ځايونه دي .

د مېلمنو لپاره به د قدر، درناوي او احترام په غرض انجوني وروړاندې کولې، چې زنا به يې ورسره کوله.

لنډه دا چې په جاهليت کې له ښځو سره ظلم خپل وروستئ پوړی ته رسېدلی و، په عربو کې به انجلی دومره بده ګڼل کېدله چې هغه به يې ژوندی ښخوله، په هغوی کې بلکل عام رواج و او په دې به يې وياړ کاوه ، د خسر او اوښي نوم له ښکنځلي څخه کم نه و، کله به چې چا کره لورپيدا شوه دومره به خفه و چې ګويا غټ غم پرې راغلی دی، قران د دوی د دې جاهلېت او ناوړه عنعنې حکايت داسي کوي (و اذا بشر احدهم بالانثی ظلت و جهه مسودا وهو کظيم يتواری من القوم من سوء ما بشربه ايمسکه علی هون ام يدسه فی التراب الاساء مايحکمون) ژباړه:(او کله چې خبر ورکړای شي يو تن د دغو کفارو ته په پيداکېدلو لور نو وګرځي سورله قهره (خپل) د هغه خبر له کبله چې ده ته ورکړل شوی دی، ايا وساتي دی هغه (لور) سره د سپکوالي که ويې منديي ژوندئ په خاورو کې ، خبر اوسئ چې بد دی هغه چې حکم کوي دوئ)

په امریکا کې

غربیانو ښځو ته ازادي او ترقي نده ورکړي ، بلکه هغوی ته يي ذلت ورکړ، هغوی يي کار ته اړ باسلي چي له نفقي او لګښت څخه يي خلاص شي .

د هغوی کوچنیان يي د هغوی له نظر او روزني څخه محروم کړل، په سرایونو دوکانونو او رقص خانو کې ورځني کار اخلي لوڅ او له بې حیایی څخه ډک فلمونه يي ترینه ثبت کړل .

د سینماګانو په پردو کې يي هغه د حیوان په څیر معرفي کړله ، د هغوی ښایست ، ځواني او ارزښتمن بدن يي له خاورو سره خاورې کړ اوس هغوی نا چاره دي چي د ځان لپاره د نفقي د حاصلولو په غرض شپه او ورځ پر یوه کړي او ځان ته نفقه پیداکړي.

يو استاد چي په لوېدیځه نړی کې يي ډیر وخت اړولی و موږ ته وویل کله چي ما غربي ښځو ته په اسلام کې د دوی حقوق بیان کړل ډیرو ښځو ژړل او فریاد يي کاوه چي کاش په ختیځ کې له مسلمانونو سره اوسیدلی او له دې ګنده تمدن څخه لیرې وای .

حتی په لندن کې ان په یوولسمي پیړۍ کې هم ښځې پلورل کیدلي هغوی ته په هیڅ د تسلط حق نه و .

په فرانسه کې

که د اروپا تیر پیښلیک ته وګورو نو وینو چي هلته ښځه انسان نه ګڼل کیده ، په کال ۵۸۶ م کې فرانسه یانو له ډیر کړېښښ وروسته ایله ښځو ته دومره خدمت وکړ چي هغوی يي دې پرېکړې ته اړ کړل چي ښځه انسانه ده ، خو سپکه، ذلیله او د خدمت لپاره پیدا شوې ده .

په فرانسه کې ښځه د خاوند تابع ده په خپل مال کې د لاسوهنې (تصرف) حق نه لري ، د هغې ټول مال د میړه په واک کې دی .

ښځه د خاوند له موافقې پرته په هیڅ معامله کې ګډون نه شي کولای هلته خاوند له ښځې څخه خوند او ګټه اختیستلای شي ، خو نفقه يي په خاوند نه شته .

په فرانسه کې د ښځو له زړونو څخه د اولاد د مینې او محبت فطري جذبه وتلې ده ، هغوی اوس د اولاد پر مرګ خوښیږي .

د یوې ښځې د شیږو میاشتو کوچنی مړ شو ، نو دا د هغې په وړاندې په ګډا شوه او خپلو ګاونډیانو ته یې وویل : اوس موږ بیخي بل بچی نه زیږوو ، زه او خاوند د دې بچې په مرګ ډېر خوښ یو .

په کال ۱۹۱۸ م د فبرورۍ په میاشت کې د لوار محکمې ته دوه انجونې د بچیو د وژلو په جرم وړاندې شولې ، له دوی څخه یوې خپل بچې په اوبو کې ډوب کړی و ، دویمې د خپل زوی مری خفه کړې وه ، خو هغه ژوندی و ، بیا یې په هغه دیوال راوغورځاوه و سر یې میده شو ، خو دا د قانون په اند مجرمې ونه ګڼل شوې .

په همدې کال د مارچ په اتلسمه د (سن) محکمې ته یوه رقاصه وړاندې کړل شوه چې د خپل زوی ژبه یې له تالو څخه راویستلې وه ، سر یې ورته مات کړی و او مری یې ورته غوخه کړې وه ، خو دا د ښځه د محکمې پر وړاندې ګناهګره نه وه .

په نورو اروپا کې

په امریکا او فرنسه کې چې د ښځو کوم تصویر مونږ وړاندې کړ ، دا په ټوله اروپا کې چلیږي د ښځو او نارینه و بې قیده ازادي ، فحاشئ او بد کارئ ته ړده وکړه بربنډ تصویرونه ، عشقي افسانو ، ګډا ، سندرو او ...... د اروپا خلک داسې کړل چې له ژوند څخه یې ویستل هلته کورنی نظام ختم دی ښځه هیڅله نفقه ځانته پخپله ګټي د خپل فزیکي او طبیعي جوړښت پرخلاف د ژوندانه د بوجونو پورته کولو د کورني نظام ختمېدلو او ..... له ښځې څخه بې قدره اله جوړه کړله چې د ژوند غرض یې یواځې په همدې کې خلاصه شو چې د د نارینه وو د شهوت سړولو لپاره پیدا ده او بس ، دې بې قید او شرطه آزادی چې د لوېدیځ او اروپا د خلکو لپاره څه ډالۍ راوړلې. ښځه او اسلام (۱۸ ـ ۲۱ صفحه)

ماخذونه:

بنځه او اسلام ۱۲-۱۳ صفحه

همدا کتاب ۱۳- ۱۴ صفحه

همدا کتاب ۱۴- ۱۵ صفحه

همدا کتاب ۱۷-۱۸ صفحه

همدا کتاب ۲۰-۲۱ صفحه

همدا کتاب ۲۱-۲۲ صفحه

دریم څپرکی

ښځه په بېلا بېلو مذهبونو کې

په یهودیت کې

یهودیان ښځې بې ارزښته او بې اهمیته ګڼي د هغوی په نظر ښځه د انساني مصیبتونو سرچینه ده لکه څنګه چې په یهودي خرافاتو کې حضرت (حوا) د انساني مصیبتونو بنسټ ګڼلی شي .

په یهودیت کې خاوند د ښځې د وژلو واکمن و ، عزت او شرافت یواځې د شړیو لپاره ځانګړی و ، نکاح یو غیر ضروري عنعنه ګڼل کېدله او که چا به نکاح وکړه نو د هغې پابندي ارومرو نه وه ، په وړو او معمولي خبره جدایي راتلله .

یهودیان په عیاشۍ او شهوت رانۍ کې دومره ډوب شول چې یوه زنا کاره ښځه د دې قوم معبوده وه او د هغې تعظیم به یې کاوه .

اوسنۍ دوره

د 1980 م کلونو راهیسې د یهودو مذهبي سازمانونو کې د ښځو په حق کې اصلاحات راغلي. ښځو په عبادت خانو کې د تورات لوستلو حق وموند؛ په هرصورت ، مذهبي پوستونه لاهم د نارینه وو لخوا ساتل کیږي. همدارنګه ، په ځینو یهودي سازمانونو کې ، میرمنې حق لري چې منی رامینځته کړي او کولی شي تیفلین اغوندي.

په مسیحیت کې

په مسیحیت کې ښځه د ګناه مور او د بدۍ نبست ګڼلی شي، د مسیحیانو په نزد ښځه یوه داسې سرچینه ده چې خلک د ګناه په لور لمسوي ، دجهنم په لور نېغه لاره او د ټولو انساني مصیبتونو پیل هم ښځه بولي ، دوی وایي : د دې ښځې والی له ټولو څخه غټ د شرم خبره ده ، ښځې ته په خپله ښلا او ښایست شرمېدل پکار دي چې تل دې د خپلو ګناهونو لپاره کفاره وکړي، ځکه د همدې له امله نړۍ او نړیوال په مصیبت او لغنت ګرفتار دي .

((ترتوليان)) [Tertullian] چ د مصيحيت په امامانو کې د يو لومړني پير امام دی د ښځو په هکله وايي : ښځه يوه داسې بدي ده چي رغېدن تري نه کيږي ، يوه پيدايشي وسوسه ده ، يو داسې افت دی چي مينه ورته کيږي ، يوه ښلا ده چي لوټل کوي او يو لوی ښکلی مصيبت دی .

د دوی هم اند دا دی چي د ښځې او سړي تر منځ عشقي اړيکي پخپل ذات کې پليتي او د اعتراض جوګه کار دی که څه هم دا اړيکي د نکاح په صورت کې وي ، پيغلتوب د اخلاقومعيار وټاکل شو لومړی خو دې هلک او انجلی بالکل واده نه کړي او که واده هم وکړي نو صنفي اړيکي دې نه ساتي د کليسا کارکوونکي په يواريتوب کې له ښځې سره يو ځای کېدلی نه شي ، داسې نظرونو د ښځې حيقيت له زيات سپک او کم کړ.

ښځې بيخي بې وسه او سړي په واک کې وه په ميراث کې ورته ډېر لږ حقوق و ، پخپله ګټه يې هيڅ واک نه درلود ، د هغې د هر څه واکمن د هغې خاوند و، د طلاق اجازه بلکل نه وه ، که څه هم د ښځې او خاوند زړونه ډېر بد شي، او که له کور څخه دوزخ هم جوړ شي، او که د ډېری سختی اړتيا له کبله د بيلتون لپاره ناچاره شول نو له بېلېدلو څخه وروسته د دويم ځل نکاح اجازه بيا نه سړي ته شته او نه ښځې ته .

د خاوند د مړ کيدلو په صورت کې ښځې ته او د ښځې د مړه کېدلو په صورت کې خاوند ته د بلې نکاح اجازه نشته .

ښځه په اسلام کې

په پوره ډاډ ويلای شوچي اسلام دځمکي پرمخ يواځنی دين دی چي تربل هروضعي او اسماني دين يکې دښځو حقونه زيات خوندي دي.

داچي داسلام دښمنان په اسلا م تور لګوي چي ښځه په څلور کنجه ديوال کې بندول غواړي درواغ او پروپاګنډ ده،.حقيقت دادی چي اسلام هيڅکله دانه دي ويلي چي ښځه دي په کورکې بنديوانه شي؛ بلکې اسلا م په ټو لنيز ژوندکي ښځو ته هغه ټوله ازادي ورکړې ده څومره ازادي چي دټو لنيز ژوند لپاره ګټوره ثابتيدای شي.

اسلام وايي: ښځه اوسړی سره په خپل منځ کې داسي دي، لکه ورځ اوشپه. لکه څنګه چي شپه اوورځ ديوبل ضد نه دي، هغه رنګه ښځه اوسړی، اولکه څنګه چي کمال دورځې په شپه راځې اوکمال دشپې په

ورځ هغه رنګه کمال دسړي په ښځه اوکمال دښځي په سړي باندي راځي.الله پاک سړیو ته فرمايي: (هن لباس لکم و انتم لباس لهن.)ژباړه : (دوی ستاسو لپاره جامه ده او تاسو ددوی لپاره جامه یاست.)

اسلام په خاوند لازمه کړې ده او دا په خاوند د ښځي حق بولي چي له خپلي میرمني سره به ښه چلند کوي، دهغي دعزت خیال به ساتي ،تر وړوتیروتنوبه يې ورتېرېږي، نرمي به ورسره کوي او د دې د زړه خپلولو لپاره به دامکان ترحده کوشش کوي، لکه الله پاک چي فرمايي: (وَعَاشِرُوا هُنَ بِالمَعرُوفِ.)ژباړه : (او له دوی سره په ښه طریقه ګذران کوئ.) اوبل ځای فرمايي: (وَلَّهُنّ مِثلُ الّذِی عَلَیهِنّ بالِمَعرُوفِ.) ژباړه : (او د هغو (ښځو) لپاره (په خاوندانو باندې حقونه) دي په شان د هغو (حقونو) چي په ښځو باندې لازم دي (د خپلو خاوندانو لپاره). ښځه او اسلام(۲۳-۱۹-۲۸ صفحه

په اسلام کې د ښځو مقام

په تېرو مخونو کې مو د ښځي د ژوند حالات په بیلابیلو مذهبونو او قومونو کې ولوستل ومو لیدل چې له اسلام څخه وړاندې به لورګاني ژوندی تر خاورو لاندی کېدلي ، د هغوی وجود ، مصیبت ګڼل کېده له خپلو انساني حقوقو څخه محرومي وې میراث نه ورکول کېده ، په زنا مجبورېدلي ، اوسني جاهلیت هم ښځه د خپلو غوښتنو د تسکین اله وګرځوله ، هغه یې په الوتکو کې د مسافرو د زړه د خوښی لپاره وکاروله ؟هغه یې د سوداګرئ او دتوکیو د نمایش او مشهورتیا لپاره استعمال کړله د هغوی قدر ، قیمت او حیثیت یې هیڅ کړ .

مګر اسلام ښځي ته له نارینه ځیني ډېر عزت او حقوق ورکړل ، که د رسول ص سیرت وګورو نو وبه وینو چي هغه د ښځي دوست او پر هغوی مهربانه او دهغوی د حقوقو سترساتونکی و .

اسلام ښځي ته سیاسي ، اقتصادي او اجتماعي ټول حقوق ورکړل هغه په خپل مال کې د تصرف پوره واکمنه ده ، اسلام ښځي ته دومره درنښت او عزت ورکړ چي د لوېديځ د پرمختللي ټولني په تصور او خیال کې به هم ونه ګرځي .

اسلام د ښځو نفقه ، جامه او د ژوند ټول ضروریات له واده څخه د مخه پر پلار ، ورور یا بل نژدې خپل او له واده څخه وروسته پر مېړه فرض وګرځول مېړه ته یې امر وکړ چې له ښځي سره نیکه ګذاره کوه : الله فرمايي (وعاشروهن بالمعروف)

ژباړه: (او ګذران کوئ له ښځو سره په ښه طریقه .)

د نر اوښځې تر منځ د محبت د لازیاتوالي په غرض فرمايي : (هن لباس لکم و انتم لباس لهن) ژباره : (هغوی ستاسي لپاره جامه ده او تاسي د هغوی لپاره جامه يئ .)

له رسول الله ص څخه پوښتنه وشوه چي زما د نېک صحبت ډېرمستحق څوک دی ؟ ځواب يې ورکړ چي مور دې ده ، هغه درې ځلي همداسي وپوښتل هغوی ص به ځواب ورکاوه چي مور دی ده په څلورم ځل يې ورته وفرمايل چي پلار دې .)

رسول الله ص فرمايي : (په دنيا کي مي له درې شيانو سره ډېره مينه ده چي يوه ترې ښځه يادوي) ...رواه نسايي .

فرمايي چا چي دوه جينکۍ وپاللي تر هغي چي بالغي شي نو دقيامت په ورځ به زه او هغه په دې ډول راځو او دواړه ګوتې يې يو ځای کړلې)٠

(دنيا خوند او مزه ده او غوره خوند يې نېکه او صالحه ښځه ده) همدا راز فرمايي : (ښځه د نارينه سکه خورګاني دي ، د ښځو عزت نه کوي مګر هغه څوک چي خپله عزتمن وي او دهغوی سپکاوی نه کوي مګر بد اخلاقه او تر هرچا وروسته پاتې)

رسول الله ص دمرګ په بستره پروت و او ويل يې چي : (له ښځو سره په نيکۍ کولو وصيت کوئ)

فرمايي غوره ستاسو څخه هغه دی چي له ښځو سره د خير اوښېګيي څخه کار واخلي. اسلام ښځې ته د مېړه د انتخاب حق ورکړ ، د هغي تعليم يې فرض وګرځاوه ، په کار کولو اړوتې نده او د نر او ښځې يو پر بل مطلق قضيلت او واکمني يې له منځه وېوړه .

الله ج فرمايي : (هر چا چي نېک عمل وکړ له نارينه څخه يا له ښځو څخه حال دا چي دی مؤمن وي نو خا مخا ژوند به ورکړو دوی ته ژوند پاکيزه او خامخا به ورکړو دوی ته اجر د دوی په ډېرو ښو هغو نېکيو سره چي وو دوی چي کول به يې)

رسول الله ص د خديجي (رض) د وفات کال عام الحهزن (دغم کال) وباله، حضرت عمر رض ديوې ښځې د نظر په هکله وايي : حضرت عمر رض په توره تياره کي له کور څخه بهر په مدينه منوره کي ګرځېده يوې ښځې چي د کور دروازه يې ځان پسي تړلې وه د خپل مېړه په ياد کي داسي شعرونه ويل چي د هغه د ملاقت رغبت يې پکې کاوه حضرت عمر د دې کور دروازه و ټکوله ترهغې يې ورته دروازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښېرته نکړه ، ترڅو چې ښه مطمئنه شوه چې ټکوونکی عمر رض دی ، عمر هم د هغې په پاک او عظمت مطمئن شو ورته يې وويل چې څه دې لړ مخکې ويل تکرار يې کړه هغې هم ورته تکرار کړل عمر رض ورځيني وپوښتل چې خاوند دی چېرته دی ؟

هغې ځواب ورکړ چې په فالني لښکر کې جهاد ته تلل دی حضرت عمررض د دې لښکر قوماندان ته سړی وروليږه تر څو د دې ښځې خاوند کورته راوليږي هغه راغی او دحضرت عمر رض په خدمت کې حاضر شو، حضرت عمر رض هغه کورته ولېږه بيا حضرت عمر رض له خپلې لور حفصې څخه وپوښتل چې ښځه د خاوند د بېلتون څومره تحمل لري ؟ حضرت حفضې رض ورته وويل يوه مياشت يا دوه يا درې په څلورمه مياشت صبر ختميږي نو حضرت عمر رض همدا نېته د مجاهدو لښکرو لپاره وټاکله .

وګورئ حضرت عمر رض د دې ښځې څومره درناوی او احترام وکړ ، د دې لپاره چې پر ښځو د مېړه جدايي سخته تمامه نشي د هغوی لپاره يې نېټه و ټاکله . ښځه او اسلام (۶۸-۶۹ صفحه)

د ښځو اوچت مقام قرانکريم په رڼا کې

۱ ـ الله تعالی دښځو پيدايښت پر انسانانو باندې يو لوی انعام او دخپل قدرت يوه معجزه ګڼلې ده، او ښځې ئې دناړينه و لپاره دآرامی او سکون مصدراو د دوستی او مهربانی وسيله ګرځولې ده، لکه چې الله تعالی فرمائی (: ومن آياته ان خلق لکم من انفسکم ازواجا لتسکنوا اليها وجعل بينکم موده ورحمة)

(سورة الروم آية ۲۱)

ژباړه : دالله تعالی دقدرت دنښو څخه داده چې تاسي ته ئې ستاسو دجنس څخه ښځې پيدا کړې ترڅو تاسې مائل شی دوی ته او مطمئن اوسی او ګرځولی ئې دی ستاسې ترمنځ دوستي او شفقت

۲ ـ الله تعالی ښځې هغه مخلوق ګرځولی دی چې په هغې باندې دناړينه و سترګو يخې او روښانه کيږي الله تعالی فرمائی (: والذين يقولون ربنا هب لنا من ازواجنا وذرياتنا قرة اعين)

(سورة الفرقان ايت ۷٤)

ژباړه : او دالله تعالی نيکان بندګان هغه کسان دي چې دوی وائې ای ربه زمونږ مونږ ته پخپلو ښځو او ځامنو باندې دسترګو يخ والی راوبښه.

ژباړه (زمونږه ښځې او ځامن نیکان وګرځوه چې دوی زمونږ ددنیا و اودآخرت دسعادت او دسترګو ډیخی او روښانیدو وسیله وګرځي.)

نو معلومه شوه چې شیطان دښځو او نارینه و دشمن دی او دواړه دوکه کوي نو بیا ولې ښځې یواځې ملامت ګڼل کیږي.

۳ - ددنیا ژوند دښځې او نارینه په مشارکت سره مخ په وړاندې ځی او یو بل ته ضرورت لری او که په دغو دواړو کې یو نه وی نو ژوند سخت دی دغه مطلب ددغه ایت څخه اخیستل کیږی(هن لباس لکم وانتم لباس لهن)

(سورة بقره ایت ۱۸۷)

ښځې جامه ده ستاسو دپاره او تاسو جامه یې دښځو دپاره:

یعنې نارینه دښځې د لباس حیثیت لری او ښځې د نارینه دپاره د لباس حیثیت لری او دا په څو وجه سره دی. اوله وجه دا چې لکه څنګه چې جامه او بدن یو بل سره جوخت او لازم او ملزوم دي .

د ښځو اوچت مقام د نبوي احادیثو په رڼا کې

دنبوی احادیثو په ذخیره کې داسې ډیر روایتونه موجود دي چې په هغې کې دښځو اوچت مقام ذکر شوی دی، خو زه په دغه لویه ذخیره کې صرف یو څو روایتونه ذکر کوم چې دهغې څخه دښځو اوچت مقام په اسلام کې ډیر ښه معلومیږي چې هغه په لاندې ډول دی:

۱- امام احمدبن حنبل او امام نسائی رحمهما الله دانس رضي الله عنه څخه روایت کړی دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائلی دی (: حبب الی من الدنیا النساء والطیب وجعلت قرة عینی فی الصلاة)

(مشکوة صفحه ٤٤٩)

ژباړه : ددنیا څخه ماته ښځې او خوشبویې محبوب دي او ځما د سترګو یخوالی په لمانځه کې ګرځول شوی دی.

۲- امام مسلم، امام احمد او امام ترمذي اسماء بنت یزید رضي الله عنه څخه روایت کړی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمائلی دي (: لا یحل الکذب الا في ثلاث کذب الرجل امراته لیرضیها والکذب فی الحرب والکذب لیصلح بین الناس)

(مشکوة صفحه ٤٢٨)

ژباړه : دروغ ویل روا نه دی مګر په دریو شیانو کې، یو دمیره دروغ ویل دخپلې ښځې دخوشحالولو لپاره، کافرانو سره دجنګ په حالت کې دروغ ویل او دخلکو ترمنځ داصلاح لپاره دروغ ویل.

د ښځې حقوق په اسلام کې

الف: اقتصادي حقوق

اسلام چې څومره حقوق په دې اړوند نارینه وو ته ورکړي دي په هماغه پیمانه یې ښځو ته هم ورکړي دي په کوم ځای کې چې نارینه ته د کار اجازه ورکړل شوې ده ښځو ته هم شوې ده او یوه دروازه یې هم پرې نه ده تړلې.

د ژوند یو باب هم داسې نه شته چې هلته د نارینه لپاره د کار او تجارت) سوداګري (اجازه وي او پر ښځو تړلې وي، ښځه په خپل ټول مال کې د تصرف) لاسوهنې (پوره حق لري، هغه سوداګري کول شي، له بخښنې ، اجارې او صدقې څخه یې هېڅوک ایسارولې نشي ، نه خاوند د هغې واکدار دی او نه پلار او نور که چیرته د هغې تصرفات شرعي بیه ولري او کله چې تصرفات شرعي بیه ونه لري نو بیا خو د نارینه مخه هم نیول کیږي د دې ډېرې بېلګې د اسلام په تاریخ کې شته دي چې په صدر د اسلام کې به ښځو سوادګري کوله په اسلام کې تصور داسې دی چې هر چاته د خپل زحمت په اندازه برخه ورکول کیږي الله ج فرمايي : (للرجهال نصيب مما اكتسبوا وللنساء نصيب مما اكتسبن .)

فرمايي : (سړیو ته برخه ده له خپلې ګټې څخه او ښځو ته برخه ده له خپلې ګټې څخه) .

ښځې ته که د میراث ، مهر ،سوداګرئ یا کومې بلې لارې څخه څه په لاس ورځي نو چې څه وغواړي هغه پرې کوالی چې له خپل خاوند ، پلار او ورور څخه پرته بل چاته یې ورکړي ،اسلام چې په دې اړوند څومره حقوق ښځو ته ورکړي په بل یو مذهب کې هم ندي ورکول شوي هغه که هر څومره شتمنې ولري خو بیا هم نفقه یې پر خاوند فرض ده.

ب:سياسي حقوق

اسلام ښځو د رايې ، د د انتخابېدلو او انتخابولو پوره حق ورکړی دی الله ج فرمايي (ژباره ای پيغمبره ! کله چې راشي تالره مسلماني ښځې چې ته سره بيعت وکړي) الممتحنه ۱۲ ايت

دلته وينو چې د ښځو بيعت د نظام د مشروعيت شرط ګڼل شوی دی ، ځکه چې په هغه وخت کې پيغمبر(ص) سياسي لارښود هم وه .

هغه حقوق چې په غوښتنه يې خلک د دولت په اداراتو کې ګډون کوي ،په ټولپوښتنه (ريفرنډم) او انتخاباتو کې ځان ته د ګډون او د پارلمان د غړيتوب او د جمهوري رياست لپاره د ځان د کانديد حق حاصلوي.

ځيني پخواني او ډېر معاصر علماء وايي چې ښځه ټول سياسي حقوق لري ،اسلام نه د دولت له رياست څخه منع کړې ده او نه په حکومت کې له کار څخه په پخوانيو فقهاء و کې لکه : امام ماوردي په الاحکام السطانيه او ابن خلدون په المقدمه کې د خالفت شرطونه ياد کړي دي ،خو نارينه

سړيتوب نه دی ياد کړی ،همدا رنګه دکتور احمد شلبي په السياسة فه الفکرالاسلامي کې نارينه توب د خلافت لپاره نه دی شرط کړی .

دکتور قطب محمد قطب طبيله په الوسيط في النظم الاميه.

او موالنا ګوهر الرحمن په اسلامي سياست کې وايي چې ښځه په ټولو دولتي اداراتو کې ګډون کول شي ، خو د دولت د رياست حق نه لري ،سيد ابوالاعلی مودودي (رح) وايي سياسي حقوق د هر عاقل ،بالغ سړي او ښځې ثابت حق دی. لري.

ج: ټولنيز حقوق

۱: د زده کړې حق:

اسلام تعليم ته تر هر څه ډېر ارزښت ورکړی او په نر اوښځه يې فرض ګرځولی دی ، ځکه چې تعليم د دين او دنيا ذريعه ده.

اسلام وکړې د ناپوهۍ له تورو تيارو څخه د علم او معرفت روښنايي ته را وبلل، رومبنيو او وروستنيو علماوو ليک او لوست ته ځانګړی ارزښت ورکړی دی.

کله چې الله ج خپل محبوب په رسالت مبعوث کړ نو ترهرڅه لومړی يې ورته په لوستلو امر وکړ او دقلم لويي او عظمت يې ورته ورڅرګند کړ لکه

چې فرمايي : (اقرا باسم ربک الذی خلق خلق الانسان من علق ،اقرا وربک الاکرم الذی علم بالقلم ، علم الانسان مالم يعلم)

ژباړه : ولوله د خپل رب په نوم سره چې د ټولو پيدا کوونکی دی، پيدا کړي يې دی انسان له ټوټې د وينې څخه ، ولوله رب ستا لوی کريم دی کوم چې علم وښودلو په قلم سره او ويې ښودلو انسان ته هغه څه چې دی پرې نه پوهېده.

د الله ج له دې وينا څخه د علم اوقلم مقام او عظمت ښه څرګندېږي چې دلومړئ وحی او د خپل کلام پيل يې پرې وکړ. بل ځای کې فرمايي : (ن ، ولقلم ومايسطرون)

ژباړه : (قسم دی په قلم او څه چې ليکي)

ټول مفسرين په دی متفق دي چې الله ج په هغه څه سره سوګند يادوي چې په هغه کې لويه ګټه او ارزښتمن وي.

الله ج خپلو بندګانو ته لاښوونه کوي چې له الله ج څخه په علم او پوهه کې د زياتوالي دعا وغواړي.

فرمايي (وقل رب زدن علما ن)

ژباړه : (و وايه ای ربه زما زياد کړه علم زما)

حضرت قتاده ص فرمايي : (قلم د الله تعال لوی نعمت دی که قلم نه وای نو نه به د دين څه پاتې و او نه به د دنيا څه کار وبار کېده)

تعليم انسان له نورو حيواناتو څخه پورته او اشرف ګرځوي نو لکه څنګه چې روښانه ده چې د دين احکام نارينه او ښځينه دواړو ډلو ته شامل دي ، نو بيا به هيڅ داسې معقول دليل نه وي چې د هغه په سبب ښځه له تعليم څخه محرومه وګرځول شي ، رسول الله ص فرمايي : (د علم طلب په هر نر او ښځې دواړو فرض دی)

په کورنی کې چې پوهه ښځه وي د کورنۍ نظم ښه وي د اولاد روزنه ښه کېږي په ښځو کې د پوهې او استعداد خاونداني ډېرې دي او پکار ده چې د دوی استعداد عبث او بې ځايه نشي ، ځينې علوم دي چې ښځه يې هرومرو بايد زده کړي او له هغو څخه په ناخبرئ کې ورته ستره ستونزه ده او داسې مسائل هم شته چې نارينه و ته د هغې ښکارول د شرم او ننګ خبره ده نو پکار دي چې ښځې خپل علاج پخپله وکړي ، او داسې مسائل زده کړي لکه په شرعي علومو کې ، حيا ، نفاس ، په طبي علومو کې د ښځينه ځانګړيو ناروغيو علاج او دېته اړتيا پېښه نشي چې د پردي نارينه په وړاندې خپل عورت لوڅ کړي.

په هدايه کې وايي ..... وينبغي للمهراة ان تعلم مداوتها الان نظر الجنس

الجنس اسهل .

فرمايي :او مناسب ده چې ښځه د ښځې د ناروغۍ علاج زده کړي ، ځکه چې خپل جنس ته کتل اسان دي .

۲: د کار کولو حق

الله ج فرمايي : (بعضکم من بعض) .. ال عمران ۱۹۵

ژباړه : (ځينې ستاسې له ځينې نورو يئ .)

انسان ژوندی موجود دی او طبيعت يې هم داسې عيار شوی دي چې دخپل بدن د جوړښت په نظر کې نيولوسره کار وکړي ، تحرک وکړي ، فکر وکړي او که داسې نه وي نو بيا خو انسان نه شو .

الله ج هم انسانان د کار لپاره پيدا کړی دی ، بلکې عمل او کار يې د خلقت هدف ښودلی دی .

فرمايي (ليبلوکم ايکم احسن عملا)

ژباړه : (چې وازموي تاسې چې کوم يو له تاسو ډېر ښه دی د عمل له مخې .)

فرمايي (فاستجاب لهم ربهم ان الاضيع عمل عامل منکم من ذکر او انثی .) ژباړه: (پس قبولې کړلې دوی ته رب د دوی ، بېشکه زه چې يم نه ضايع کوم عمل د هيڅ عمل کوونکي له تاسې نه نارينه وي که ښځينه).

په عمومي ډول ښځو ته کار روا دی ، ان په ځينو وختونو کې ورته مستحب او فرض هم دی لکه کونډه يا طلاق شوی ښځه چې د کار انرژي هم لري ، اولاد هم ولري او د ګټې بله مرجع هم ونه لري ، او کار ته هم محتاجه وي يا ورته واړه ورونه او خويندې پاتې وي ، يا يې پلار سپين ږيرى وي يا يې مېړه بې وسه وي ، نو په دې ټولو صورتونو کې په ښځه لازم دي چې د کورنۍ د بار د اوچتولو لپاره کار وکړي ، لکه د حضرت ابوبکر صديق رض ، لور ، حضرت اسماء به چې له خپل خاوند سره هر ډول مرسته کوله ، اس به يې ورته ساته ، په سر به يې ورته بار وړه.

د: پر خاوند د ښځې حقوق

ښځه په عمومي صورت پر خاوند دوه ډوله حقوق لري

١ مادی

٢ معنوي

الف: مادي حقوق

د ښځې مادي حقوق عبارت دی له نفقه او مهر څخه ، چې هر يو يې په لاندې ډول تر څېړنې لاندې نيسو .

١: د مهر حق

مهرد ښځې حق دی ، دغه حق د واده له عقد سره سم په ميړه لازميږي.

الله ج فرمايي (وءاتوا النساء صدقتهن نحلة فان طبن لکم عن شی منه نفسا فکلوه هنيئا مريا)

ژباړه : او ورکړئ ښځو ته خپل مهرونه په خوښۍ سره (چې فرض شوي دي له طرفه د الله ج پر تاسو) نو که راضي شوي دا ښځې تاسي ته د کوم شي له دي (مهر) څخه په خوشحالی د نفس خپل نو وخوری تاسي دغه شی ، په داسي حال کي چي خوندوره ، حلاله ، بي ضرره وي .

۲ : د نفقي حق

نفقه په لغت کي هغه څه ته ويل کيږي چي انسان خپلي کورنی لپاره مصرفوي اوپه اصطلاح کي خواړه ، د اغوستلو توکي ، او ځای څخه عبارت دی .

الله ج په قران پاک کي د نفقي په اړه داسي فرمايلي دي (وعلي المولودله رزقهن و کسوتهن بالمعروف) (البقره)

ژباړه : او ده په هغه چاچي زيږول شوي دي ورته (پلار) روزي د دوی (يعني مېندو) او کالي او جامي د دوی

ب: معنوي حقوق

د ښځي معنوي حقوق عبارت دی له :

۱ : ښه چلند

الله ج په قرانکريم کي داسي فرمايلي دي (وعاشروهن بالمعروف فان کرهتموهن أن قعسی أن تکرهوا شيأ ويجعل الله فيه خيرأ کثيرا)

ژباړه : (دوی سره په ښه طريقه ګذران کوئ، نو که دوی ستاسو خوښې نه وي، نو کېدی شي چي تاسو به يو شی بد ګڼئ او الله به په هغه کي ډېر زيات خير ايښی وي.) ۱۹ ايت سوره نساء

۲ : د ښځي د حيثيت او شرافت خونديتوب

پر خاوند لازمه ده تر څو د خپلي ميرمني عزت او شرافت څخه يي ساتنه وکړي .

۳ : د میرمني د جنسي غریزي پوره کول

د ښځې د جنسي غریزي پوره کول په خاوند لازمه ده . الله فرمایي (فاذ تطهرن فأتوهن من حیث أمرکم الله ان الله یحب التوبین و یحب المتطهرین)

ژباره : وروسته له هغې چې ښځې د میاشتي عادت څخه پاکه شي نو راتګ وکړئ ورته (جماع ورسره وکړئ) له هغه ځای چې الله ج امر کړی دی ، بیشکه الله توابه ویستوونکي او پاک خلک خواښي .

۴ : د دین تعلیم او عبادت ته هڅول

دښځې د حقوقو څخه یو دا هم دي چې میره یي باید ښووني او روزني ته پام وکړي او دیني احکام او مسایل ورته زده کړي.

۵ : د ښځو د وړو تیروتنو سترګي پټول

پدي اړه رسول الله (ص) داسي فرمایلي دي (هیڅ مومن او مسلمان سړی یوې مسلماني ښځې ته په کامله توګه په بده او کرکه ونه ګوري ځکه داسي پیښ شي چې د هغې یو خوي بد وګني نو خامخا بل خوي هم لري چې ښایي هغه خوښ او خوشحاله شي.

۶ : وهلو څخه ځان ساتل

د الله رسول (ص) فرمایلي دي (ښځې په مخ مه وهئ ، هغوی ته بد رد مه وایئ ، بیلوالی مه کوئ مګر د خوابدی په وخت کي نو یواځې بستره ترینه بیله کړئ.

بل ځای فرمایي (تاسو خپلې مېرمني د غلام په څېر مه وهئ چې بیا د ورځې په پای کې له هغوئ سره جماع هم کوئ.

۷ : د ښځي د عیبونه او رازونه پټول

میره باید د خپلې ښځې راز او اسرار خوندي کړي او نورو ته یي ښکاره نه کړي.

۸ : د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر درلودل

خاوند باید همیشه د خپلې مېرمنې په اړه نیک نظر ولري او بد ګوماني ونه کړي الله (ج) فرمايي ژباړه (اې هغه کسانو چې ایمان مو راوړی له ډېرو ګمانونو او شکونو نه پرهیز وکړئ ځینې شکونه ګناه وي.

په اسلام کې د نارینه او ښځې اړیکې

په اسلام کې د نر او ښځې اړیکې د مینې او محبت ، دوستانې اړیکې دي هغوی یو بل ته د ژوند په اوږدو کې ډېره اړتیا لري ، او یو له بل څخه بې پروایي ناممکنه ده، هغوی یو د بل پوره کوونکي دي.

ښځه او خاوند یو له بل څخه سترتیا لرې کوي ، دردونه کموي ، یوبل ته د اطمنان او سکون لامل دي.

رسول الله ص به چې کوم اطمئنان او سکون له بي بي خدیجې او ام سهلمې رض څخه حاصلاوه هغه تاریخ روښانه کړی دی ، په اسلام کې د نورو مذهبونو پرخلاف د نر او ښځې یو ځای اوسېدل او په ګډه سره د ژوند ببړی پر مخ بېول د قدر او ستاینې وړ عمل ګڼل کيږي ، په هندوانو کې چې څوک له ښځو سره اړیکې ساتې هغه بدبخته ګڼل کیږي ، او د بریالیتوب او خلاصون دروازې یې پرمخ تړلې دي ، خو اسلام هغوی یو د بل جامه ګڼي. الله ج فرمايي : (هن لباس لکم و انتم لباس لهن)

ژباړه : (هغوی ستاسې لپاره جامعه او تاسې د هغوی لپاره جامعه یاست).ښځه او اسلام(۷۲صفحه)

ماخذونه :

ښځه او اسلام ۲۳، ۲۸-۲۹ صفحه

روهي ويب پاڼه ښځه په اسلام کې

ښځه او اسلام ۶۸-۶۹ صفحه

د ښځو د حقوقو څخه دفاع په قران او سنت کې ۱۹-۲۰ ، ۴۱، ۵۶ صفحې

ښځه او اسلام ۹۸-۹۹ صفحې

همدا کتاب ۹۹-۱۰۰ صفحې

ښځه د فقهي او قانون در منځ ۲۲۳، ۲۲۷ صفحې

زيتون مجله پنځم کال ۱۷ ګڼه

ښځه او اسلام ۷۲ صفحه

ځلورم څېرکی

ښځه په افغانستان کې

جدول د جنس په توپیر سره	
مشرانو جرګه	۲۱
ولسي جرګه	۶۰
ولایتي شوراګانې	۹۷
د اتحادیو غړي	۳۹۷,۴
والیان	۱
مرستیال والیان	-
ولسوالان	۱
حقوقي سلاکاران	۶
قاضیان	۲۰۱
څارنوالان	۳۱۹
مدافع وکیلان	۲۴۰
افسران	۲۴۳
ساتنمنان	۸۳۰
سرتیرې	۸۹۴
د ملکي خدماتو کارکوونکي	۸۷۹۱۰

افغان میرمنې

د افغانستان نفوس تقریبا 34 میلیونه دی. له دې جملې ښځه 15 ملیونه نارینه او 14.2 میلیونه ښځینه دي. د افغانستان 22٪ وګړي ښاري دي او پاتې 78٪ په کلیوالو سیمو کې ژوند کوي. د محلي دودونو د یوې برخې په توګه، ډیری ښځینه ژر تر ژره د لیسې بشپړولو وروسته واده شوې. سرچینه : د ۱۳۹۴ کال احصائیوي کلنۍ .

د افغانستان واکمنانو په دوامداره توګه هڅه کړې چې د ښځو ازادي زياته کړي. د ډيرى برخې لپاره، دا هڅې ناکامي وې. په هرصورت، هلته يو شمير مشران شتون درلود چې کولی شي يو څه مهم بدلونونه رامينځته کړي. د دوی په منځ کې پاچا Amanullah khan، چې له 1919 څخه تر 1929 پورې واک درلود او يو شمېر نور مهم بدلونونه يې د يووالي کولو او همدارنګه هيواد ته د عصري کولو په هڅه کې کړل.

افغاني ښځې په ۱۹۲۰ کال کې

د هغه په تعقيب د نورو واکمنانو سره، په عامه ساحه کې د ښځو لپاره آزادی ته وده ورکړه ،امان الله د ښځينه زده کړې اهميت ټينګار وکړ. د کورنيو هڅولو سره سره خپلې لونې ښوونځيو ته واستولې، هغه د ښځو انکشاف ته وده ورکړه.

د افغان ښځو لپاره معاصر ټولنيز اصلاحات پيل شول کله چې د امان الله مېرمنې ملکيا سوريا، د ميرمنو ژوند او په کورنۍ کې د دوی موقف ته وده ورکول چټک کړل.

لړ شمير ميرمنو وکولای شول د کارپوهانو، ښوونکو، ډاکټرانو او ملکي کارکوونکو په توګه دندې ترسره کړي، او دوی د پام وړ زده کړو فرصتونو سره د پام وړ آزادي درلوده.

زده کړې

افغاني نجونې د انټرنټ استعمالو حالت کې ، د هرات پوهنتون

په افغانستان کې ښوونه خورا غریبه ده، مګر ورو ورو وده کوي. د میرمنو لپاره سواد کچه یوازې 24.2٪ ده. په هیواد کې شاوخوا 9 میلیونه زده کونکي شتون لري. له دې څخه، نږدې 60٪ نارینه او 40٪ ښځې دي. له 174000 څخه زیات زده کونکي په ټول هیواد کې په مختلفو پوهنتونونو کې شامل دي. شاوخوا 21٪ یې ښځینه دي.

په 1987 کال کې په کابل کې د یوه ښوونکي په توګه   د 1950 لسیزې یا د 1960 په لومړیو کې د کابل په پوهنتون کې د بیولوژي ټولګي.

د کابل پوهنتون نجونو ته په 1947 کې پرانستل شو او په 1973 کال کې شاوخوا 150،000 نجونې په ټول افغانستان کې ښوونځیو کې وې.

د مجاهدینو او طالبانو دوره

چادري

کله چې طالبان افغانستان ته راغلل ، خپل اسلامي حکومت یې اعلان کړ . ښځو د کور نه وتل بند شول ، که چیرته کومه ښځه د کوم ضرورت لپاره لکه ، ډاکټر یا شفاخانې ته تلله نو باید چې پوره پټه وي د سر نه تر پښو پورې او حجاب کې خو سترګې او لاسونه ښکاریدل ،ټولې ښځې مجبوره کړلې چې چادري واغوندي ، چادری یو پردی فرهنګ دی چې د طالبانو پواسطه د افغانستان په مظلومو ښځو تپلی شوی دی ، چې اوس مهال یې یو مذهبي بڼه خپله کړې ده . زما په یاد دي یوه ورځ ښار کې یو نفر خپله ښځه پې موټر سایکل شاته کېنولې وه د هغې صرف د پښو ګوتې ښکاریدلې ، یو طالب راغی او ښځه یې درې څلور دورې ووهله او خاوند ته یې ووایل چې د ښځې عورت دې ښکاري .

د طالبانو د پنځه کلنې واکمنی پرمهال،ځینې میرمنې چې یوځل د درناوي پوستونه یې درلودل مجبورې شولې چې په خپلو کورونه کې کېنې، که څه هم ښځې د ډیرو کارونو څخه منع شوې وې،په دې کې ښوونه هم شامله وه، په ص ډګر کې ځینو ښځو اجازه درلوده چې کار ته دوام ورکړي. دا ځکه چې اړینه وه چې ښځې یوازې د ښځینه ډاکټرانو لخوا درملنه کیدلی شي.

دا د ښځو لپاره ډیره مشکله وه چې روغتون ته لاړه شي، او هغه کسان چې هڅه یې کوله روغتون ته لاړ شي هغه هیڅ تضمین نه درلودو چې هغه به د ډاکټر لخوا لیدل کیږي.

د ښځو حقوق په اساسي قانون:

د بیان ازادۍ حق :

د بیان ازادي له تيري څخه خوندي ده ، هر افغان حق لري چي خپل فکر ، وينا ، ليکني ،او انځورونه يا نورو وسيلو له لارې ، په اساسي قانون کې د راغليو حکمونو په سره څرګند کړي .

د انتخاببدلو او انتخابولو حق :

د افغانستان ټول اتباع ، ښځينه وي او که نارينه د قانون په وړاندي مساوي حقوق لري او د هيواد په سرنوشت سازو پرېکړو کې د ارادې ، نظر څرګندل ، د انتخابيدلو او انتخابولو حق لري .

سياسي ګونونو جوړولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري ، دقانون له حکمونو سره سم ، سياسي ګوندونه جوړې کړي .

د مدني ټولنو جوړولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري چي د خپلو مادي اويا معنوي غوښتنو د تامين لپاره ، دقانون له حکمونو سره سم ، ټولنې جوړې کړي .

سوله يزې مظاهرې کولو حق :

د افغانستان اتباع حق لري چي د روا او سوله ييزو غوښتنو د تامين لپاره له قانون سره سم بې وسلې غونډې او مظاهرې وکړې .

د دولت څخه د پوښتني کولو حق :

دولت بودجه مو څنګه مصرف کړه ، کوم کارونه مو وکړل او څومره کامياب ياست ، په راتلونکې کې څه پلانونه لرئ .

معلوماتو ته لاس رسی حق :

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې له دولتي ادارو څخه اطلاعات تر لاسه کړي

صحي حدماتو ته د لاس رسي حق :

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغيو د مخنيو او د وړيا علاج وسيلې او روغتيايي اسانتياوې د قانون له حکمونو سر سم تامينوي .

اقتصادي حقوق :

د خپلو لومړنيو اړتياوو د پوره کولو لپاره له خپلو اقتصادي عايداتو څخه ګټه اخيستل . د اسلام دين د ښځو د اقتصادي سرچينو د تامينولو لپاره ځرګندې ځانګړې لارښووني کړي او په هره برخه کې يې ښځې هڅولي دي چې اقتصادي چارو کې په فعاله توګه برخه واخلي .

د افغانستان اساسي قانون دې اړه ښځې ته پوره د کار او تجارت سوداګري حق ورکړی دی . ښځه په خپل ټول مال کې د صدقې ورکولو پوره حق لري .

ټولنيز حقوق

۱ـ د تعليم حق :

زده کړه د افغانسان د ټولو اتباعو حق دی چې تر ثانوي دورې پورې د دولت له خوا تامينيږي .

ښځې د علم او پوهې زده کړې ته په دې خاطر هم زيات ضرورت لري چې هغوی د خپلو اولادونو د پالنې او روزنې وظيفه پر غاړه لري .

مهاتما ګاندهي وايي د يو نارينه روزل، يو شخص روزل دي مګر د يوې ښځې روزل بيا د ټول ملت روزل دي .

بې تعليمه ميندې تل نورو ته محتاجې وي، که زوی يا لور يې ناجوړه شي دومره به نشي کولی چې د ډاکټر د نسخې سره سم خپلو بچو ته په ټاکلي وخت دوا ورکړي.

۲ـ د کار حق :

کار د هر افغان حق دی.

ښځه کولای شي چې د دولت په چارو ونډه واخلي، د خلکو استازیتوب وکړي،قضاوت وکړي ، استادي وکړي ، تجارت وکړي او ډاکټره شي، اما د اسلام په چوکاټ کې .

د ښځې کار کول د ټولني ضرورت دی ، د ټولنې دې غوښتني هغه اړه کړله چې بهر ته راووځي ، ځکه ښځه نشي کولی چې خپل تکليف نارينه ډاکټر ته ووايي په خصوصاً ښځينه ناروغۍ ، او يا هم خپل عورت ورته وښيي نو د ټولنې د دې ستونزې حل لپاره د ښځې کار کول اړين وو .

افغانه ښځه په تېرو ۱۰ کلونو کې

ښځې د ټولني د نيمي برخې په توګه د يوې ټولني او هېواد په سياسي، ټولنيزو، اقتصادي او فرهنګي بهيرونو کې رغنده رول لري. په دغو بهيرونو کې د ښځو مشارکت پراختيا اغيزناکه کوي او ټولنه خپل بشپړتيايي (د زېږون، ودې، بلوغ او غوړېدا) پړاوونه وهي.

تېر اته کاله په افغانستان کې د ښځو د سياسي او ټولنيز غورځنګ په برخه کې خورا مهم او برخليک ټاکونکي دي. افغانه ښځه اوس د کور له دايرې راوتلې او د ټولني او نړۍ په دايره کې د پرمختګ مزل وهي. افغان ښځو په تېرو اتو کلونو کې د افغان دولت د پراخې پاملرنې په ادانه کې، د خپلو حقونو د حصول او په ټولنه کې د حضوري اغيزو په برخه کې خپلې وړتياوې په زباد رسولې دي.

همدا اوس د افغانستان په دولتي او نادولتي بنسټونو کې د ښځو سلنه ډېره شوې ده:

ونډه	په سلنه
په لويه جرګه کې	۲۰٪
د ولسمشرۍ او ولايتي شوراګانو په ټاکنو کې ګډون	۴۰٪

ونډه په ولسي جرګه	۲۷٪
په مشرانو جرګه کې	۲۲٪
د سولې په ملي مشورتي جرګه کې	۲۵٪
د دولت په کارکوونکو کې	۲۱٪
د دولت د تصمیم نیونې په کچه کې	۹٪
په امنیتي سکتور کې	۵٪
روغتیا سکتور کې	۲۴٪
په عدلي او قضایي سکتور کې	۱۰٪
په زده کوونکو کې	۳۷٪
په ښوونکو کې	۲۸٪
د پوهنتون په محصلانو کې	۱۸٪
د پوهنتونونو په استادانو کې	15%

د افغان ښځو لپاره د ملي کاري پلان(نیوا) د پلیتابه د چټکتیا په موخه، د ظرفیت لوړاوي تر سرلیک لاندې د تمویل وړ درې کلن پروګرام پلي کول د ښځو چارو وزارت په راتلونکو پلانونو کې شمېرل کېږي.

ددغه پروګرام موخه د جنسیت یا جندر د تساوي د ودې په موخه د دولت او دغه راز ښځو پیاوړي کول دي، چې هغوی د خپلو اړوندونو وزارتونو په پلان جوړونه، پالیسي جوړونه، پروګرام جوړونې، بودجې جوړونې، څار، ارزونې او د رپوټ ورکولو د سیستم کې شاملې شي.

تبلیغ او عامه پوهاوی، ظرفیت جوړول او څار او ارزونه ددغه پروګرام مهمې برخې دي.

د عامه پوهاوي په برخه کې د ټولنې افرادو ته روزنه ورکوي، چې په اقتصادي او ټولنیزه پرمختیا (مسلکي زده کړو، لیک لوست زده کړې، کار موندنې، د مهارتونو پراختیا، د اوبو او برېښنا مدیریت، صنایعو، کرنې او د بېخبناوو پراختیا) کې د ښځو د رول په اړه وپوهیږي. د ظرفیت جوړونې په تړاو د نیوا د تطبیق په موخه د ښځو چارو او نورو وزارتونو د ظرفیتونو پراخول اصلي هدف دی. دغسې د څار موخه داده، چې ایا د افغان ښځو لپاره ملي کاري پلان پلې شوی او د پلان د پلیتابه په بهیر کې څه ستونزې وې، چې نوې تګلاره غوره شي او که بریالی وي، چې لاپسې پراخ شي.

دغه پروګرام به په وزارتونو او نورو اړوندو سیمه ییزو دولتي ارګانونو کې د معمولي پروګرامونو د یوې برخې په توګه د نیوا (د افغان ښځو لپاره ملي کاري پلان) د پلیتابه ځواک بنسټیز کړي. همداراز ښځو ته به دا فرصت برابر کړي، چې په پراختیایي فعالیتونو، لکه ښوونې او روزنې او نورو مسلکي زده کړو کې برخه واخلي.

له دې لارې توقع وړ پایلې دولتي خدماتو ته د ښځو غوره لاسرسی، په اقتصادي او نورو فعالیتونو کې د ښځو اغیزناک رول او د غوره ظرفیت رامنځته کول، د جندر د تساوي یا ښځو د ځواکمنتیا په برخه کې د ملي او نړیوالو ژمنتیاوو د پلیتابه لپاره د دولت پیاوړي کول او د ښځو اړوند پروګرامونو د لا پیاوړتیا په او په بېلابېلو برخو کې د ښځو د ګډون په اړه د عامه ذهنیت روښانه کول دي.

په تیره لسیزه کې افغان میرمنو د فوټبال، فوټبال، او باسکیټبال په شمول په مختلف ډول ډول سپورټونو کې برخه اخیستې ده. په 2015 کې افغانستان خپل لومړی ماراتن درلود.

ماخذونه :

Wikipedia/women rights in Afghanistan

د اساسي قانون ۳۳- ۳۶ ، ۵۰ ، ۵۲ مادې

ښځه ، کورنۍ او ټولنه ۱۳ صفحې

پنځم څپرکی

ښځه او تعلیم

د ښځو تعلیم د اسلام له نظره!

د اسلام په سپیڅلي دین کې د ښځو پر تعلیم او زده کړې هېڅ ډول ممانعت نشته، نه په قرآن کریم کې د ښځو پر تعلیم بندیز لګول شوی او نه هم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په احادیثو کې؛ بلکې ددې برعکس د اسلام په دین کې د علم او پوهې فضیلت بیان شوی دی، لکه چې د قرآن کریم لاندې آیت شریف په همدې خبره ګواهي ورکوي:

ژباړه: (ای محمده! ووایه چې ایا پوهان او ناپوهان سره برابریدلی شي؟!)

په پورتني آیت کې دا حقیقت په ګوته شوی چې الله تعالی هغو خلکو ته غوره او بهتر ویلي دي چې د علم او پوهي له نعمته برخمن وي، پدې آیت شریف کې دا نه دي ویل شوي چې د علم زده کړه یواځې د سړو لپاره ده؛ بلکې پدې کې په مطلق ډول د علم او پوهې اهمیت ښودل شوې چې ښځو او سړو ته یو ډول ارزښت لري.

سپیڅلی اسلام د نړۍ لومړنی دین دی چې پر ښځو او سړو یې د علم ترلاسه کول یو شان فرض کړی دی. د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث شریف دی چې علم ترلاسه کول پر هر مسلمان نارینه او ښځه فرض دی. څرنګه چې ښځه د انساني ټولنې له نیمې نه زیاته برخه تشکیلوي نو یوه ښځه تر هغې خپل ټولنیز مسؤولیت په سمه توګه نشي ادا کولی چې د دیني او دنیوي علومو په ګاڼه نه وي سنباله شوی.

رسول الله صلی الله علیه وسلم د سړو ترڅنګ د ښځو پر تعلیم هم زور اچولی دی، لکه چې حضرت ابو برده له خپل پلار نه روایت کوي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: کوم سړی چې خپلي وینزی ته د ښه تعلیم او تربیې له ورکولو نه وروسته هغه چاته په نکاح کې ورکړي؛ نو د هغه له پاره دوه اجرونه دي. (بخاري)

همداراز رسول الله صلی الله علیه وسلم د انصارو ښځې په دې خبره ډیری وستایلې چې دهغوی حیا ددین له زده کړې نه منع نه کړل. (مسلم)

ددین ټول علماء په دې خبره په یوه خوله دي چې الله تعالی رسول الله صلی الله علیه وسلم ته له ځلورو نه د زیاتو ښځو سره د نکاح کولو اجازه په دې موخه ورکړې وه چې هغوی نورو مسلمانو ښځو ته د دیني علم په ورزده کولو کې مرسته وکړي.

څرنګه چې د اسلام دین نر او ښځو دواړو لپاره نازل شوی او دواړه د الهي قانون په منلو کی یو ډول مکلفیت لري؛ نو ددې زده کول هم د دواړو یو ډول مسؤولیت دی.

که چېرته ښځې هم د طب په علومو پوه وي او د ښځو د ناروغیو د معاینې او تشخیص ترڅنګ د ضرورت په وخت کې د جراحي عملیاتولو قابلیت هم ولري؛ نو د نیمایي ټولنې اړتیاوې به یې پوره کړی وي، همداراز که چېرته د اکسرې، التراساوند، ستي سکن او لابراتوارونو په څانګه کې مسلکي ښځې موجودې وي؛ نو نه یوازې دا چې د ښځو حساس او ستر ځایونه به له نارینه ډاکترانو نه ستر وي؛ بلکې د طب په ډګر کې به هم د ښځو لپاره غټ سهولت وي.

ښځې د علم او پوهې زده کړې ته په دې خاطر هم زیات ضرورت لري چې هغوی د خپلو اولادونو د پالنې او روزنې وظیفه پر غاړه لري، هغه مور چې ددیني او عصري علومو له نعمته برخمنه وي هغه په آسانۍ سره کولی شي چې خپل اولادونه د دین او دنیا په اوچتو معیارونو سره وروزي؛ قلم او کتاب په لاس کې ورکړي او دهغه علمي، اخلاقي او معلوماتي سویه اوچته کړي.

د الله رسول محمد صلی الله علیه وسلم په څرګندو ټکو کې فرمایلی دي چې په خلکو کې هغه ښوک غوره دی چې نورو خلکو ته یې ګټه رسیږي، ښځه چې د انساني ټولنې نه بیلیدونکی برخه ده هله د خپلو خویندو لپاره د ګټې او خیر کارونه کولی شي چې دیني علوم یې هم ویلي وي او عصري علوم یې هم، تر څو پورې چې له دیني علومو نه خبره نه وي نو نه ځانته دیني ګټه رسولې شي او نه بل چاته، همداراز که عصري علوم یې نه وي ویلی هغه نه ډاکتره جوړیدلی شي او نه نرسه، نه د لابراتوار متخصصه کیدلی شي او نه هم د التراساوند، نه په حساب او کتاب پوهیږي او نه هم د صحت په اصولو او د ژوندانه په نورو کارونو.

ځرنګه چې د افغانستان وګړي د نړۍ له پرمختللیو وسایلو نه مستغني نشي پاتې کېدلی او خامخا دهغوی ترلاسه کول غواړي؛ نو ځکه ددې خبرې شدیده اړتیا لیدل کېږي چې د اسلام په چوکاټ کې د افغانستان ښځې د دیني علومو ترڅنګ په نورو علومو کې هم مهارت پیدا کړي تر څو خپلې ټولې دیني او دنیاوي اړتیاوې پخپل هېواد کې دننه پوره او د نورو له محتاجۍ نه ځانونه خلاص کړي، د همدغو دیني او دنیاوي ملحوظاتو ته په پاملرنه حزب اسلامي افغانستان د هلکانو په څېر د ښځو تعلیم او تربیه هم له خپلـو لـــومړیتوبونو څخه ګڼي، مونږ خپلو ټولو مسلمانو خویندو ته بشپړ ډاډ ورکوو چې کله هم موږ ته د ولس د رایو له لارې د خپل ولس د خدمت کولو فرصت په لاس راشي؛ نو ښځو ته به نه یوازې د حیا او عزت په فضأ کې د تعلیم ښه زمینه برابره کړو؛ بلکې دهغوی نور هغه حقوق به هم خوندي کړو چې لاتراوسه تر پښو لاندې شوي دي.

د نجونو تعلیم

تعلیم د هر انسان بنیادي حق دی او څوک هم باېد له دې محرومه پاتې نه شي. قران پاک کې الله پاک فرمایي: (ایا برابر دي هغه څوک چې پوهه لري او هغه څوک چې پوهه نه لري.) د بشریت ستر لاربنود حضرت محمد (ص) هم فرمایلي دی: د علم طلب په نر او ښځه دواړو فرض دی، که چېرته تعلیم کول عیب وي نو ولې یې بیا نارینه کوي؟ او که ښه وي نو بیا ولې د نجونو مخنیوی وشي؟ د فرانسي د ناپلیون څخه یو ځل چا پوښتنه وکړه چې د فرانسي د پرمختګ لپاره څه شي ته ډېره اړتیا ده؟ د ناپلیون ځواب و چې تعلیم یافته مېندې. یاني د ښځو د تعلیم نه پرته یو ځای او هیڅ ټولنه پرمختګ نه شي کولی.

مهاتما ګاندهي وایي د یو نارینه روزل، یو شخص روزل دي مګر د یوې ښځې روزل بیا د ټول ملت روزل دي او همداسې پاچا خان بابا وایي، د اسلام سپیڅلې دین علم په نر او ښځه فرض کړی دی خو له بده مرغه بیا هم د دین په نوم زمونږه نجونې له تعلیمه محرومې پاتې کیږي. انګلیسي کې معقوله ده که یو کلن پلان لرې نو وریژې وکره، که دې لس کلن پلان وي یو نیالګی کښنوه خو که سل کلن پلان لرې خلک په تعلیم وروزه زمونږ د وطن د حالاتو په لیدو خو ځکه اوسنی ولسمشر اشرف غني هم د ښځو په تعلیم ډېر ټینګار کوي او وایي نجونې په تعلیم روزل نسلونه په تعلیم روزل دي.

که خپلې ټولنې ته وګورو ډېر وخت که د یو ماشوم پلار تعلیم یافته وي مګر مور یې تعلیم ونه لري هغه ماشوم به ناولی ګرځي، هر وخت به کوڅو کې ورک وي، د مشر احترام به نه کوي خو که چیرې برعکس مور تعلیم یافته وي او پلار بې سواده د هغوی واړه بچې وګورئ! چې څنګه اخلاق به لري مشر ته به هر

وخت سلام کوي، نظافت به يې پاک وي. بې تعليمه ميندې تل نورو ته محتاجې وي، که زوی يا لور يې ناجوړه شي دومره به نشي کولی چې د ډاکټر د نسخې سره سم خپلو بچو ته په ټاکلي وخت دوا ورکړي. بې تعليمه مېندې د ټولنې لپاره داسي وي لکه په جامو کې رټه ځکه هغه له ورايه ښکاره مالوميږي. خدای (ج) ښځو ته هم د نارينه په څېر يو شان ذهنونه ورکړي نو بيا ولې دوي له تعليمه محرومه پاتې شي؟

که اوس وخت کې د ځينو اسلامي هيوادونو پرمختګ وګورو لکه اندونيزيا، ترکيه، ايران... په دې هيوادونو کې د ښځو د تعليم کچه زياته ده او که افغانستان يا ځيني نورو وروسته پاتې هيوادو ته مو پام شي عمده علت يې جهالت او بې سوادي ده ځکه خو د خوښۍ په ځای په کې وحشت او جهالت روان دی.

تعليم يافته ميندې د يوې کورنۍ، ټولنې او هيوا لپاره ستر نعمت دي خو د افغانستان ډيرو ښارونو او کليو کې د نجونو لپاره د ښوونځيو دروازې هغومره خلاصی نه دي لکه څومره چې پکار ده. پکار خو دا ده چې هر افغان خپله خور او لور ښوونځي ته پرېږدي او تعليم پرې وکړي او حکومت هم بايد داسي زمينه ورته مساعده کړي چې د ټولو نجونو ښوونځيو تګ کې د دوی عزت خوندي وي او شرايط ورته داسي برابر وي څنګه چې اسلام او افغانيت يې تقاضا کوي.

ډاکټر نورالله درمان وايي : ماته يوه ورځ يوه ښځه راغله ويې ويل چې ښځينه ډاکټره شته ، ماته ورته وويل چې لور دې مکتب وايي

هغې وويل چې نه

ما ورته وويل چې ښځينه ډاکتره به له کومه شي .

د ښځو د تعليم پر وړاندې ټولنيزې نظرونه:

۱ـ مخالف

۲ـ موافق

مخالف :

ددې نظريه خاوندان د ښځو تعليم هيڅ ضرر نه ګڼي ، او دليل دا وړاندې کوي چې ښځو ته کومه نفقه په سر ده چې تعليم کوي . که مونږ دوی ته د تعليم اختيار ورکړو نو څه مطلب ځکه چې دوی د تعليم غرض

بل دی او زمونږ بل ، ښکاره ده چې د کسب او کار ضرورت سړي ته دی او نه ښځې ته . نو په دې وجه د ښځو تعلیم د وخت ضایع کول دي .

تعلیم یافته ښځې اکثره آزادې ، بې باکه ، بې حیا ، مکارې ،او بد چلنده وي.

موافق :

دوی وايي چې اسلام ښځو ته د تعلیم حق ورکړی دی (اقرا باسم ربک الذي خلق ، خلق الانسان من علق ، اقرا و ربک الاکرم ، الذي علم بالقلم ، علم الانسان مالم یعلم)

ژباره (ولوله ! په نوم رب خپل چې پیدا کوونکی دی ، پیدا یې کړ انسان د وینې له ټوټې څخه ، ولوله ستا رب کریم دی ، هغه چاچې علم د قلم په واسطه علم وښوده ، او ویې ښودل انسان ته څه چې پرې نه پوهېده .)

رسول الله ص فرمايي (د علم زده کړه پر هر مومن ښځینه او نارینه قرض دی.) اسلام خپل پیروان د بیلا بیلو علومو زده کولو ته هڅوي چې تر څو مسلمانان علم حاصل کړي او خپل ژوند لوړو درجو ته ورسوي.

که ښځې پوهه ولري نو کولای شي چې خپل اولادونو ته ښه روزنه ورکړي اولاد به باشعوره، با ادبه او نېک عمله وي.

د ښځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې

امنیتي ستونزې

د څو لسیزو راهسې افغانستان د ډېرو داخلي او بهرني عواملو په اساس د بې امنۍ په جال کې راګیر دی او نا امني اوس هم روانه ده، چې له امله یې د ژوند ټولې برخې ټکنۍ دي،خو ترټولو مهمه ستونزه بې امنیتي ده چې د هېوادوالو هوساینې ،سوکالۍ ،ارامتیا او پرمختګ په وړاندې یې زیات خنډونه را زیږولي دي. دغه بې امنیتي چې د ژوند په ټولو خواو یې اغیز ښندلی خو د زده کړې په بهیر کې یې زیاته اغیزه د

انجونو په تعلیم باندې اچولي ده چې د انجونو د بې سوادۍ لامل شوی دی، تر ټول غوره مثال یې د انجونو پر مخونو باندې د تیزاب شیندل یا پاشل دي د ښوونځیو ته دانجونو د تللو مخه نیولې ده.

اقتصادي ستونزې

څنګه چې په مخکې د امنيي ستونزې څخه یادونه وشوه همدې امنیت په اقتصاد هم اغیز کړی دی، د هېواد اقتصاد مو په خارجی مرستو ولاړ دی نو د هرې کورنۍ اقتصادي کمزوری له امله والدین نشي کولي چې د اولاد لګښتونه پوره کړي، نو زیاتره بچیان یې د تعلیم پر ځای درانده او شاقه کارونه کوي او انجونو ترڅنګ هلکان هم د زده کړې څخه بې برخې دي، چې د زده کړو څخه بې برخې وې، او هغه کورنۍ چې اقتصاد نیم ژاندی دی هغوی بیا یواځې په هلکانو باندې زده کړې کوي چې بیا هم انجوني له زده کړو څخه بې برخې دي. ځینې کورنۍ ښه پیاوړی اقتصاد لري مګر د ښځو تعلیم ورته بې معنی ښکار او وایې ښځه د پردې کور ده.

کلتوري ستونزې

په اکثره پښتنو سیمو او د بې سوادۍ له امله زیات خلک خپلې لوڼې ښوونځې ته لیږل شرم بولي او داهم بهانه کوي چې هلکان ښوونځی وایې انجونو ته اړتیا نشته، دا ډول خلک د خپل کهول او خپلوانو له پېغور څخه ډار او ویره لري، ددې ترڅنګ زیات داسې بهرنې عوامل هم شته چې د خلکو په زړونو کې یې له ښوونځې څخه کرکه پیدا کړې ده. لکه په اطرافي سیمو کې د ښوونځی څخه د یوې نمې نجلۍ بد نامه کیدل، په اقلیت برخه کې په اخلاقي فساد اخته کېدل، د کور ټلیفون په ناسمه توګه کارول او په بعضي سیمو کې دهلکانو لخوا ازار ورکول دي.

اجتماعي ستونزې

ټولنیز ژوند باندې بیا هم اقتصاد او بې سوادۍ زیات اغیز کړی دی، چې ښځینه طبقې ته پکې یاخو خپل حق نه ورکول کیږي، چا یواځې د کور پورې محدوده کړي، څوک یې بیا ذلیله طبقه بولې، ځینې بیا په کورکې د لور پیدا کیدل شرم بولي او چا ورته د انسانیت نظر هم کړی.تر دې حد که کومه ښځه د حق د غوښتلو اقدام هم وکړي هغې ته له نورو ښځو لخوا سپین سترګې او بې شرمه هم ویل کیږي ؛ نو همدا لاملونه دې چې زیاتره اندازه ښځې د د ټولنیز ژوند له حقه محرومې دي، چې په همدې ټولنیزو حقونو کې دهغوی د زده کړې حق هم تر پښو لاندې شوی دی .

د ښځو پر وړاندې د اسلامي زده کړو ناسم پوهاوی.

هغه خلک چې علم او پوهه نه لري هغوی د انجونو تعلیم ته په ښه سترګه نه ګوري او وایي چې اسلام نجونو ته د زده کړې اجازه نده ورکړې نو ښځې باید درس ونه واي او په کورونو کې کیني د کور کارونه سرته ورسوي تعلیم ورله ضرور ندی، نو که له اسلام څخه خبر شي په قران کې د ښځو د ژوند او حق په سورت النساء کې په پوره تفصیل سره بیان شوی دی، ښځې د سړیو لپاره د (قوامون) په کلمه کې پایګا بللی دی او په ښځې د سړیو لپار لباسونه او سړی د ښځو لپاره لباس ذکر شوي دي.

محیطي ستونزې

په ټولنه کې د تهذ یب د ناسمې کارونې له امله یواه اندازه پوه او د علم خاوندان د ښځو د زړه کړې پروړاندې خپله ستونزې دي، په ښوونځیو کې د ځېنو ښوونکو غیرې اخلاق چلند، د انجو څخه د ناسمو اړیکو غوښتنې لکه په پوهنتونونو او دارالمعلیمینونو کې د انجو قصدي ناکامي، یا د اجباري واده غوښتنه او د هلکانو لخوا ازارول دي. په زیاته اندازه داسې ښوونځي هم شته چې د هغوی موجده شرایط اوسر پنا او احاطې د دیوالونو نشتوالی دی چې انجونې نشي کولای خپلې زده کړې پرمخ یوسي.

د والدینو له لورې مخه نیول

اکثره والدین بې سیواده وي دوی د تعلیم په ګټه نه پوهیږي په ژوند کې د تغیر احساس نه لري،همداډول د خپل اولاد لپاره په راتلونکي کې سمه برنامه ریزي نشي کولې دې ته یې پام نه وي چې زما اولاد به د تعلیم په وجه د عزت والا وي،که زده کړې وکړي نوژوند به یې د درناوي وړ او سوکاله وي، بې سواده خلک اکثریت د مادې ګټې په لټه کې وې او هغه چې په چاپېریال کې د تعلیم یافته خلکو د زده کړو محصول له مادې نظره منفي وي نو د خپل اولادنو راتلونکي هم ورته منفي ښکاري، همدا د دولت لخوا دبې کارۍ لامل دی چې په بې سوادۍ یې یوه اندازه منفي اغیز کړی دی.

د مکاتبو نه شتون

لومړي خو دخرابي اوضاع له امله دولت ددې توان نه لري چې په هره سیمه کې جلا د نجونو ښوونځي جوړ او ښځینه ښوونکي پکې وګماري،خو که کوم ځای کې د نجونو مکتب شتون ولري او دخلکو توقع ور څخه کیږي په هغه اندازه دولت ورته لاس رسی نه لري، او د کیفیت له مخې هم په پوره اندازه څه چې په هېڅ حساب دي. او هغه کیفیتي زده کړې پکې نشته کومي چې مطلوب دي.

ښځینه ښوونکو نه شتون

ښځینه ښوونکي د زده کړنیزو مرکزونو لاسته راوړنه ده کله چې په یوه سیمه کې د نجونو ښوونځي نه وي نو هلته ښوونکي نه فارغیږي او د بې امنۍ، ضعیف امکاناتو له امله د بلې سیمي نه کومه ښځینه ښوونکې هم راتلو ته زړه نه ښه کوي ، پدې ستونزمنو شرائطو کې ښوونکي ځان مصؤن نه ګڼي او زده کونکي د نارینه ښوونکو نه د خطر احساس کوي، په ځېنو ځایونو کیداشي دښځینه ښوونکو نشتون یوه بهانه وي ځکه ښه مثال په ښوونځیو کې د بیسکټ او غوړو ویشل و چې په ښوونځیو کې د نجونو دشمولیت اندازه لوړه وه .

د ادارې او استادانو نه پاملرنه

په دولتي چو کاټ د نجونو ښوونیز بهیر هیڅ ډول پاملرنه نه ده شوي، هغه استادان چې هیڅ مسلکي زده کړې نه لري او یا یې عمرونه زیات دي د نجونو ښوونځیو ته معرفی کیږي ښوونکي او اداره هم د نجونو د زده کړې لپاره سم پلان نه لري او نه یې د نجونو تعلیم لپاره خپل رول په کار اچولي دي ،دمکتب اداره باید په ټولنه کې د ښځینه زده کونکو نه د دفاع په موخه خپل رسالت او مسؤلیت سرته ورسوي، د ټولنې او والدینو منفي ذهنیتونو درملنه وکړي.

لازمو اسانتیاو کمښت

د نجونو زده کړییز نظام په وړاندې یو خنډ لازمو اسانتیاو کمښت دی، چې له امله یې تل د نجونو څخه زده کړې نیمګړې پاتې وي نو دوي لپاره کورني،ټولنه او دولت هر اړین او لازم وسایل او سهولتونه اماده کړي چې په ملتیا یې وکولې شي خپلو زده کړو ته لاره پیدا کړي.

ماخذونه :

روهي ويب پاڼه ښځه او تعليم

تاند ويب پاڼه د نجونو تعليم

د جنت کالي ۸۰ صفحه

روهي ويب پاڼه

شیرزم ځیرکی

ښځه او کار

په اسلام کې د ښځو د کار کولو حکم

په اسالم کي کار له ښځي او نارینه و دواړو څخه مطلوب دی او اسلام هر چا (نراو ښځي دواړو) ته بېلي بېلي دندې ور سپارلي او دا دندې د هغوی له فطرت سره سمي ټاکل شوي دي ، خو نه خو دښځي فطرت له هر ډول کار سره برابر دی اونه د هغي دبدن جوړښت د هر کار لپاره شوي دی نو په همدې اساس اسلام ښځه له هر ډول شاقه ، درونډ اوسخت کار څخه وبخښله او ښځي ته یي عزت ورکړ او د هغي لپاره یي خوراکه ، جامه او د ژوند ټولي اړتیاوي په خاوند یا نورو نژدې خپلوانو لازم کړلي مګر د انساني فطرت د ښمنانو ښځه په کار مجبوره کړله هغه یي په زور بر ته و وېستله او دژوند له ستونزو سره یي لاس په ګریوان کړله .

کارل مارکس د کمونیزم بنسټ اېښودونکی وایي : (ښځه د خپل ژوند د پايښت لپاره هرومرو باید کار وکړي .)

ښځه هم انسان دی او نارینه هم ، ښځه له سړي څخه پیدا ده اوسړی له ښځي څخه .

الله ج فرمایي : (بعضکم من بعض) .. ال عمران ۱۹۵

ژباړه : (ځیني ستاسي له ځیني نورو یئ .)

انسان ژوندی موجود دی او طبیعت یي هم داسي عیار شوی دي چي دخپل بدن د جوړښت په نظر کي نیولوسره کار وکړي م تحرک وکړي م فکر وکړي او که داسي نه وي نو بیا خو انسان نه شو .

الله ج هم انسانان د کار لپاره پیدا کړی دی ، بلکي عمل او کار یي د خلقت هدف ښودلی دی .

(ليبلوکم ايکم احسن عملا)

ژباړه : (چې وازموي تاسې چې کوم يو له تاسو ډېر ښه دی د عمل له مخې .)

فاستجاب لهم ربهم ان الاضيع عمل عامل منکم من ذکر او انثی .) (ژباړه:) پس قبولي کړلي دوی ته رب د دوی ، بېشکه زه چې يم نه ضايع کوم عمل د هيڅ عمل کوونکي له تاسې نه نارينه وي که ښځينه .)

ښځې ته په اخرت کې هم په ښه کار ثواب او بدله ورکول کېږي ، او په دنيا کې هم .

ښځه نيمه انساني ټولنه ده ، نو له اسلام څخه داهيله نه شي کېدلی چې نيمه ټولنه ګوډه ، شله ، بېکاره ، عاطله او باطله اعلان کړي او داسې يو حديث او آيت هم نه موندل کېږي چې له کوره بهر دښځو د کار حرمت ترې استنباط شي .

نو ويلی شوو چې په عمومي ډول ښځو ته کار روا دی ، ان په ځينو وختونو کې ورته مستحب او فرض هم دی لکه کونډه يا طلاق شوی ښځه چې د کار انرژي هم لري ، اولاد هم ولري او د ګټې بله مرجع هم ونه لري ، او کار ته هم محتاجه وي يا ورته واړه ورونه او خويندې پاتې وي ، يا يې پلار سپين ږيری وي يا يې مېړه بې وسه وي ، نو په دې ټولو صورتونو کې په ښځه لازم دي چې د کورنی د بار د اوچتولو لپاره کار وکړي ، لکه د حضرت ابوبکر صديق رض ، لور ، حضرت اسماء به چې له خپل خاوند سره هر ډول مرسته کوله ، اس به يې ورته ساته ، په سر به يې ورته بار وړه .

ځيني وختونه ټولنه د ښځو کار ته جدي اړه شي بياهم په ښځه لازم دي چې ټولنې ته د مرستې لاس ورکړي مثالً : دښځينه ناروغانو تداوي ، د انجونو لپاره ښوونه او روزنه او داسې نور ، خوبايد يو ځل بيا هم وويل شي چې د ښځې د کار لپاره مهم ځای دهغې خپل کور ، د اولادونو روزنه ، دکور حفاظت او دکور چارې دي ښځه چې په دې دايره کې څومره ګټوره تماميږي په بل يو ډګر کې هم دومره بريالی نده او همدا نيکمرغه ژوند دی مګر که بيا هم ښځه له کور څخه بهر لکه دفتر کې ماموريت ، يا کار خانه کې کار کوي نو ورته روادي خو بايد د اسلام هغه قوانين بشپړ مراعات کړل شي چې ښځو ته يې بهر ته د وتلو په وخت کې ټاکلي دي .

همدا راز ښځه چې کوم کار کول غواړي نو بايد چې هغه کار په خپل ذات کې ناروا نه وي او نه داسې چې حرام کار ته لار هواروي لکه له ځوان سړي سره ډيردی پېغلي يو ځای اوسېدل د خدمتګارۍ يا ... په توګه يا د داسې چا سکرتريت چې يواځې توب ورسره راځي يا په فلم ، ډرامو ، تياترو کې رقص او نڅېدل

یا په ساقي خانه کې پیالې وېشل یا په الوتکه کې میلمه پاله یا .... باید په خبرو او حرکاتو کې اسلامي اداب مراعات کړي .

قل للموء منات یعضضن من ابصارهن)

ژباړه : (وو ایه ایماندارو ښځو ته چې ښکته ساتي سترګې ، خپلې ، ساتنه دې کوي د شرمګاهو خپلو او نه دې ښکاروي زینت خپل مګر هغه چې ښکارېږي ، له دوی څخه او ښایي چې وادې چوي پړونی خپل په خپلو ګریوانونو باندې ... او نه دې وهي پښې خپلې د دې لپاره چې معلوم کړل شي هغه شي چې پټوي یې دوی له زینت خپل څخه .)

اسلام خو ښځه په سخت کارنه مجبهوروي او نه یې هغه له کار څخه منع کړې ده ، اسلام په هر کار کې اعتدال څخه کار اخلي افراط او تفریط دواړه محکوموي او دښځې کار کول یې هم د ښځې په خوښې پورې اړوند کړل ، که چېرې هغه په خپله خوښه کار کول غواړي نو اسلام یې مانع نه ګرځي ، او که هغه ونه غواړي چې کار وکړي یا له کور څخه بهر ووځي نو څوک یې په زوره مجبوروله نه شي دا د اسلام د مهربانۍ او رحمت لویه نښه ده ، ځکه چې که اسلام ښځې هم هغو ستونزو ته مخ کړې وای کومو ته یې چې نارینه مخ کړي دي نو دا به د ښځې د مصلحت او خاصیتونو ضد کړنه وه .

کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله ؟:

دا چې کومو لاملونو ښځه کار ته وتلو ته اړه کړله څېړونکي په دې هکله اختلاف لري .

همدارنګه دا کوم اسباب وو چې ښځې ته یې د کور ، حمل او زېږون دنده ورکړله آیا دا بیولوژیکي اسباب وو که فزیکي چې نارینه ته یې ډېر توان او قدرت ورکړ او ښځې ته کم او که دا ټولنیز ، کلتوري یا تاریخي لاملونه وو چې د دنیا ټولې چارې یې د نارینه و په لاس کې ورکړلې .

دکتور محمد ساالله ادم په دې هکله او ده څېړنه کړې ده ، هغه لیکي پخوا د ټولنې ظروفو او شرایطو د دې اجازه نه ورکوله چې ښځه کار ته و وځي او زده کړه وکړي خو کله چې حالات او شرایط برابر شول او بهر ته د وتلو اجازه یې ورکړله نو ښځې هم د کار ډګر ته راووتلې د ښځو بهر ته د وتلو لوی او عمده سبب دټولنې غوښتنه وه .

د ټولني دې غوښتني هغه اړه کړله چې طب او حکمت زده کړي ځکه ښځه حيا کوي چې خپل علاج په نارينه ډاکټر وکړي خصوصاً د ښځينه ځانګړو ناروغيو علاج او يا هغه ته خپل عورت وښيي نو دټولني د دې ستونزې حل دهغې د وتلو لامل شو .

په خپل مسووليت پوهه او خپله دنده پيژندل ، دا وزګار وخت ډکول ، په عام ژوند کې ګډون د کورنۍ اقتصادي ستونزه پورته کول ،م په ټولنه کې د خپل حيثيت لوړوالی دا ټول اسباب را يو ځای شول او ښځه يې بهر ته وتلو ته اړه کړله دا چې د ښځې د کار فايدې ډيرې دي او که زيان او تاوان په لنډ ډول به ورته ګوته ونيسو .

الف : د ښځې د کار ګټې

دښځې د کار ګټه يا زيان له يوې ټولني څخه تربلې ټولني توپير لري که چېرې ټولنه سالمه او صالحه وي او دفطرت له پلوه له ايښودل شويو پولو څخه تيرې و نشي نو دښځې بهر ته وتل ګټه لري چې دا ګټه د هغه سبب لاس ته راتلل دي کومو چې هغه بهر ته په وتلو اړ وستي وه مثالً : د هغې ټولني ښځې به نارينه ډاکټر ته له ورتګ څني خلاصي شي د ښځې د ځانګړيو ناروغيو چې اکثره يي نارينه وته ښکارول څه چې حتی ويل هم نشي علاج به دښځو په واسطه وشي .

ښځې به له کلتور ، تمدن اومعرفت سره اشناشي .

اسلام خو هم ښځې له وتلو څخه بلکل نه دي منع کړي مګر هغه وتل يې بد ګڼلي چې بې ضرورته وي ، تفريح کوي ، پارکونو ، تالونو ته ځي او په کوڅه او بازار کې په ناز او نخرو ګرځي ، دا هم لويه ګټه ده چې ښځې خپل مسووليت وپيژني او کله چې اوزګارې ناستې وي پردي غيبتونه کوي ، دا ورته ښه ده چې په دې وخت کې څه مصروفيت پيد اکړي انسان نارينه او ښځينه دواړو دلو ته ويل کيږي او ښځه هم نيمه ټولنه ده نو که ښځه په عام ژوند کې له خپل ميړه يا کورنۍ سره څه مرسته وکړي نو دا خو بده نه ده کومې کورنۍ چې د غريبو له مخې هم ګڼې وي اقتصادي حالت يې هم کمزورې وي که ښځه وغواړي چې داسې يو کار وکړي چې هغه يې له عهدې څخه وتلی شي او اسلامي اصول هم مراعات کړي نو ممانعت

نشته نن سبا زموږ په ټولنه کې د ښځې د حيثيت د راپريوتلو غټ لامل دا دی چې هغه تيارخوره ګڼلی شي نو که هغه ټولني ته خدمت وکړي نو طبعي ده چې حيثيت به يې لوړ شي .

او څومره چې د هغې په اولاد پورې اړه لري دکتور محمد سلاله ادم وايي ! کارکوونکي ښځې خپل اولاد ته د استقالل او شجاعت وخت او موقع ورکوي هغه له عملي ژوند سره مخ کوي هغه زيږوي او تکړه اموخته کيږي ، ځکه چې هغه له بهر نړۍ سره تماس لري د کار کوونکي ښځې حس په کارو کې ډېر وي لکه د کور په کار کې ، په زده کړه کې ، د ژوند په نورو ساحو کې او همدا احساس خپل کوچني ته منعکسوي او دا احساس په هغه کې ډېر تاثير راولي کومه ښځه چې کار کوي هغه له خپل کوچني سره په مينه مخ کيږي او مينه او محبت ورسره ډېر کوي او کوم وخت يې چې له هغه ځيني بېل تېر کړی دی د هغه بدله ورهرځوي .

يو امريکايي عالم نای))NYE۱۹۶ م کال کې وايي چې د کار هرې ښځې زوی ډېر تکړه او د ژوند د ستونزو په زغملو کې تر هر چا وړاندی وي .

ب : کارته د ښځې د وتلو زيانونه

کله چې چاسره ذاتي تمانع نه وي او نه ورسره د مذهب څه فکر وي ، امنيتي تدابير هم نه وي ، مجرم ته لازمه سزا هم نه وي ، نو ربنتيا چې هلته د ښځې بهر ته وتل ډېر ضرر لري دې ضرر ته خو مو مخکې اشاره هم وکړه لکه چې هلته عياشي ډېره شي هر څوک يې د ځان لپاره ګټي او خوري يې ،

کورنی نظام له منځه ځي ، څوک د بچي زيږولو ستونزه پر غاړه نه اخلي ، د انساني نوع جرړه ختميږي .... دکتوره ابدالين وايي : (په اروپا کې خو د ښځې کار کولو کورنی اقتصاد ښه کړ مګر د اخلاقو مستوی يې ټيټه کړله هلته چې ښځې په کار کې ستړې شي د بچيانو مينه خو يې هسې هم په زړه کې نه وي نو بيا خپل قهر او غصه په هغوی سړوي).

په ۱۹۶۷م کال د برطانيې په يو روغتون کې ۶۵۰۰ کوچنيان داخل د بستر وو چې مورګانو يې وهلي وو په هغو کې له سلو څخه شل مړه شول په امريکا او اروپا کې داسې روغتون نه و چې د کوچنيانو دا ډله په کې داخل دبستر نه وه ځيني يې په کې کانه ، ګونګيان او وړانده شوي هم دي .

ماخذونه :

بنځه او اسلام ۵۰- ۵۳ ، ۶۰ – ۶۱ صفحې

اووم څپرکی

ښځه او سیاست

د علومو د اکاډمی د غړي مولوي محمد اعظم (طارق)په وینا ، چې د هیواد د اساسي قانون پر بنسټ ،ځان کاندیدول او یا بل کاندید ته رایه ورکول، د ټولنې د هر وګړي ښځې او نارینه حق دی. مولوي طارق زیاتوي: د اسلامي شریعت پر اساس که چیرې یوه ښځه د اسلامي قوانینو او شریعت په چوکاټ کې د ټولنې ، خلکو او دین په لاره کې د خدمت ملاو تړي ،نو هیڅ خنډ ورته نه شته . لکه چې د اسلام په پیل کې امهات المسلمین حضرت عایشي (رض) د ۳۰۰۰ پوځ مشري پر غاړه اخیستې وه او دا د دې ښکارندويي کوي، چې ښځې په سیاست کې فعاله ونډه اخیستلای شي.

همداشان دیني عالم محمد حسن حقیار هم د بي بي عایشې(رض) ګډون په جګړه کې د مثال په توګه بیانوي او وایي: ((د اسلام په پیل کې ښځو او نارینه وو د سترو کارونو د ترسره کېدو لپاره په جوماتونو کې مشورې کولې، چې له وخت سره سم د سیاست په بنه کې بدلون راغلی او اوس دغه چارې په پارلمان کې ترسره کېږي.)) دا ټولې څرګندونې د دې ښکارندويي کوي ، چې ښځې هم کولای شي په سیاسي ،ټولنیزو ،روغتیایي،ښوونه او روزنه ، قضایي ،نظامي اونورو چارو کې ونډه واخلي او دا هم ثابته شوې، چې ښځو په دې ټولو چارو کې خپله وړتیا هم ښودلې .

که د نړۍ پرمخ تللو هیوادونو ته ځیر شو، په ټولنیز ژوند کې ښځې له نارینه و سره یو ځای د ورځني ژوند دپرمخ بولو لپاره اوږه په اوږه دخپلو همسیالو سره ونډه لري ،ښځې په ډیرو کارونو کې د نارینه و په پرتله مثبت رول لوبولی شي،همدا سببونه دي چې دغو هیوادونو ډیر زیات پرمختګ کړی دی ،ځکه چې په ټولنیزو ،سیاسي ،روغتیایي او ښوونیز او روزنیزه او ..... برخو کې یې ښځې له نارینه وو سره یو ځای په کار لګیا دي ،له بلې خوا په اسلامي هیوادونولکه عربستان، ایران ،پاکستان ،اندونیزیا، ترکیه د منځنۍ آسیا هیوادونه او نورو کې هم ښځې له نارینه وو سره د ژوندانه په ټولو برخو کې په کار لګیا دي ، خو کله هم کوم چا د دوی دا ونډه غیر شرعي او غیر اسلامي ونه بلله.

خوله بده مرغه زموږ په ټولنه کې بیا تل هرې پدیدې ته د ځینو په لید په منفي ډول کتل کیږي . د تیرو کلونو ترخو تجربو دا څرګنده کړې ، چې د مغرضو او اسلام او هیواد دښمنو لخوا د اسلام له مقدس دین څخه په بیلابیلو نومونو ګټه پورته شوې او وسیله ګرځیدلی. په ټولنه کې سربیره پر دې ټولو ستونزوښځې پّ دې هڅه کې دي ، چې د ټولنې پّ ټولو چارو کې برخه واخلي او خپل ګټورتوب ثابت کړي.

له بلې خوا په پارلمان کې د ښځو ۲۵فیصده شتون او د ۵ ملیونو رای ورکوونکو ښځو پیغام دا دی ،چې په هیواد کې د ښځو د یووالي او پیوستون خوځښتونه پیل شوي او د شکل نیولو په حال کې دي ، چې نارینه دې ته اړ باسي، چې د ښځو حقونو او د هغوی ګډون ته د ټولنې په بیلابیلو برخو کې جدي پاملرنه وکړي او د ښځو نظر، د ښځو پریکړې او حضور، نور له سمبولیکې او فیشني بڼې څخه را ووځي او په ربښتیني بڼه په سیاسي او ټولنیز ډګر کې په ګټورتوب سره را څرګندې شي، تر څو وروسته له دې نه یوازې زموږ خویندې په ټولنه کې له خپل نه موجودیت څخه رنځ یونسي او نه هم د نړیوالي ټولنې تر نیوکو لاندې راشو.

په انتخاباتو کې د ښځو ونډه :

د افغانستان ټول اتباع ، ښځینه وي او که نارینه د قانون په وړاندې مساوي حقوق لري او د هیواد په سرنوشت سازو پریکړو کې د ارادې ، نظر څرکندل ، د انتخابیدلو او انتخابولو حق لري .

ښځې د افغانستان د نفوس عمده برخه تشکیلوي او د افغانستان د اساسي قانون پر بنسټ، ښځې لکه سړي حق لري ترڅو د ټاکنو په بهیر کې رأیه ورکړي او د خپل سیاسي برخلیک په ټاکلو کې ونډه واخلي.

هره ښځه کولی شي چې ګواهي ورکړي ، که چیرته په کومه قضایي دوسیه یا شخړه راشي نو ښځه مکلفه ده چې ګواهي ورکړي ، البته که د شخړې په محل کې وي او علم ولري .

انتخاب هم یو ډول ګواهي ده ، که غواړې چې ځان معلوم کړې نو ځان انتخاب کړه .

ښځه هم کولی شي چې ځان انتخاب کړي او هم کولی شي چې رای ورکړي . اسلام کې د امت نمایندګي کول د ښځو او نارینو ته یو شان دي ، البته ولسنشري نشې کولی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه :

کليد راديو ښځه او سياست

ښځه ، کورنۍ او ټولنه ۶۲ صفحه

افغانه ښځه ! مدرنيت ، اسلام او عنعنه ۱۰۰ صفحه

اتم څپرکی

ښځه او ټولنه

ټولنه اوښځه دوه نه بېلېدونکې نومونه دی چې یو دبل دمکمل او بشپړوونکي حیثیت لری، تمدن دعلم او معرفت دپرمختګ محصول دی. څومره چې په یوه ټولنه کی علم عام وی په هماغه اندازه دمدنی ژوندانه په لور ګړندي ګامونه پورته کوی ځکه چې دمور غیرې یوه داسی ارزښتناکه مدرسه ده چې دمملکت دترقي او پرمختګ او دټولنې دپه ځان متکی کیدلو لپاره داسی افراد ټولنې ته وړاندې کوی چې دهېواد په پرمختګ کې په زړه پوري ګټه لری. همدا علت دی چې د اسلام سپیڅلي دین دعلم زده کړه په نر اوښځې دواړو یوشان فرض کړیده.

دحضرت ابوهریره(رض) ام المومنین حضرت عایشه(رض) په روایت حضرت رسول اکرم(ص) فرمایلی: ژباړه: په عام مفهوم سره ښځې اونارینه دواړه په کښې شامليږی او خطرات محدثین په وضاحت سره فرمایي چې ددغه مبارك حدیث اطلاق په نر اوښځې دواړو کیږي او دعلم زده کړه په نر اوښځې دواړو یوشان فرض شویدي خوځینی سرتمبه خلك په دي کلك ولاړدي چې ښځو ته دعلم زده کړه اصلاً په کارنه ده چې بیا په کاروي هم دومره ورته په کار ده چې خپل ضرورت پري رفع کړي.

د ښځې مقام په ټولنه کې

ښځه د بشري یوه نه بېلدونکې برخه ده ، په دې کې شک نشته چې ښځه نه وی نو بشري عالم به نه وی ،د نړی او افغانستان د عالمانو پوهانو ، متفکرینو ، ټولنیز او سیاسي فعالانو او د نورو بریالي کسانو په منځ ډېرې ښځې دي ، او یا ښځو په خپل لمنو کې روزلي دي .

یوه مشهوره وینا ده چې د کامیابه سړي تر شا یوه ښځه وي . دې ښځې له هغې سره په ټولو کارونو کې مرسته کړې او کوي یې . ښځه یا میندي دي چې په کورنیو او ټولنه خپله د مور ولی دنده تر سره کوي او خپل بچیان روزي ؛ یا په ټولنیز او سیاسي چاپیریال کار او فعالیت کوي او یا هم په ښوونځیو او پوهنتونو

کې په خدمت بوختې دي . دغه بېلګې دا خبره جوتوي چې که ښځو ته کاري فرصتونه برابر شي نو له نارينه و سره اوږه په اوږه او حتی تر هغوی په ښه توګه کاراو فعالیت کولی شي .

د ښځې رول په ټولنه کې :

زمونږ ټولنه افغاني ټولنه ده ، داسې ټولنه چې اسلام او عنعنات پکې قوي موقف لري . په اقتصادي لحاظ له دينه انکار نشي کېدای چې د ښځو رول دلته واقعاً د سخت اهميت وړ دی ، ځکه چې له مسلسلو ۳۰ کلنو جګړو ، مهاجراتونو ، مرګ ژوبلې ، فقر ..... افغاني ټولنه ديته ضرورت لري چې له خپلو موثرو کاري کدرونو څخه (که ښځېنه وي او نارينه) اعظيمه استفاده وکړي .

د تعليم نشتوالی د دی باعث شوی چې حتا هغه ښځې چې د کورنی په چوکات کې د خپلو اولادونو پالنې ته کافي وخت هم لري نشي کولای چې په موفقه توګه د خپلو اولادونو پالنه او روزنه وکړي .

ګورو چې د داسې محول ماشومان يو شمير اخلاقي او سلوکې ستونزې لري ، هم ميندې نشي کولی ټولنې ته مثالي اولاد وړاندې کړي .

امآ باسواده مېرمنو عملآ د هيواد په اداري فعاليتونو کې ښه ونډه اخيستې، دغه رول که څه هم ډير محدود خو خپل وزن يې درلود ، او هم يې ماشومان تر بل هر محول اخلاقي او سلوکې وي .

مطلب دا چې ښځه کولی شي په ټولنه کې فعاله او هر اړخيزه ونډه واخلي ، داسې ونده چې مذهب او کلتور سره په ټکر کې نه وي او نه د دې مادي او معنوي حيثيت يې په کې خوندي وي .

لور که زوی

لور او زوی د الله (ج) نعمت دی ، اکثره خلک لور د ځان پټی ګڼي او د هغی زده کړه عبس ګڼي، وايي لور خو د پردي کور وي يوه ورځ به لاره شي او زوی خو د بوډه والي همسا ده په همدې وجه نه د لور سالمې روزنې ته پاملرنه کوي اونه يې تربيه ته ، ان هغه ميندې رتي چې لوڼي يې پيداکيږي .

لوڼي يوازي هغه متاع ګڼي چې د اړتيا پر مهال ترې ګټه واخلي او تر خپله وسه يې ګرانه وپلوري .

د زامنو راتلونکي ته چي څومره پاملره اوڅومره اندېښمن وي د لور په برخه کې بیاهیڅ فکراو اندېښنه ورسره نه وي .

اما له نیکمرغه په تېرو څو کلو کې عامه پوهوی ډیر شوی دی لور ته هم د زوی په شان زده کړه ورکول کیږي .

افغانه نجلی، ټولنه او دهغې له ستونزو ډک ژوند

افغانه نجلی او ټولنه!

افغانه ټولنه یوه دودیزه ټولنه ده، که څه هم نورې نړۍ قبایلي ژوند پخوا ختم کړی، خو افغانان تراوسه پورې په دودیز ژوند او سستم کې روان دي.

په دې ټولنه کي د افغانه نجلۍ ژوند ډېر تریخ دی. په دې ټولنه کي د یوې نجلۍ ژوند د زیږېدو سره تریخ وي، ځکه چي کورنۍ یې په زیږېدنه هیڅ نه خوشحالیږي، په دې ټولنه کې هره کورنۍ او هر مور پلار د هلک په زیږېدنه خوشحالي او د نجلی په زیږېدنه د خپګان څرګندونه کوي.

د نجلۍ په دې ټولنه کې د سترګو غړولو سره د هغې سره توپیري چلند پیل کیږي. دې ټولني تل هلک ته په نجلی برۍ ورکړی او هلک یې له نجلی غوره ګڼلی دی.

دا په داسې حال کې ده چې اسلام ښځو ته ډېر حقونه ورکړي دي، خو پښتنه ټولنه یوه داسې ټولنه ده، چې که څه هم ټول په ټول وګړي یې مسلمانان دي، خو د ښځو په حقونو یې بیا ځانونه غلي کړي دي او دې ټولني هیڅ کله هم افغانه نجلۍ ته خپل حقونه نه دي ورکړي.

سعادت حسن منټو وایي، ((هر تن په بستره نجلی غواړي، خو هیڅوک هم لور پیدا کول نه غواړي))، دا خبره په دې ټولنه ډېره ښه اپلایي کیږي.

که هلک هر څه وکړل، خو هلک هلک دی، هغه ته دا حق لري، خو که نجلی له دروازې دباندې هم ووته، نو د هغې قتل بیا روا کیږي. دا ټولنه په ډېرو وړو وړو خبرو نجلۍ وژني، تر څو خپل غېرت په ټولنه کې ښکاره کړي او خپل برېت تاو کړي، چې داسې یو د غېرت! کار یې کړی دی.

افغانه نجلی او زدکړې!

د افغاني نجلۍ د ژوند يوه لويه او مهمه ستونزه د هغې زدکړې ته نه پرېښودل هم دي.

که څه هم اوس مهال ډېرى خلک چې ښاري ژوند ته يي مخه کړې ده، هغوى د زدکړو پر اهميت پوهېدلي دي او خپلي لوڼه او زامن يو ډول مکتبونو ته لېږي او بيا دواړه په شريکه لوړو زدکړو ته هم لېږي، تر څو په ټولنه کې ژوند وکولای شي.

خو بيا هم زيات شمېر پښتانه او افغانان په قبايلي سستم پورې تړلي دي او زيات خلک اوس مهال هم په کليو کې ژوند کوي. لومړى خوټولنه افغانه نجلۍ ته دا حق نه ورکوي چې زدکړې وکړي، ځکه تل همدا خبره کوي، چې نجلۍ د پردي کور ده او بايد چې فقط د کور کارونه زده کړي.

افغانه نجلۍ له پيدا کېدو سره په دې فکر کې وي، چې هغه د يو چا لپاره پيدا شوې او بايد چې د هغه لپاره ژوند وکړي، ټول عمر د نورو خدمت وکړي، د سړو د پښو لاندې ژوند وکړي او هن تر دې، چې که څه ناروغي هم لري نو کورنۍ ته يې ښکاره نه کړي، ځکه که داسې څه ناروغي او څه خبره مخې ته راغله، نو بيا به يې څوک نه ودوي.

نو په داسې حال کې، نجلۍ له زدکړو پاتې شي او ټول ژوند يې په تيارو کې تېر شي.

که څېني کورنۍ نجلۍ زدکړې ته هم ولېږي، خو له څلورم پنځم صنف وروسته يې په کور کېنوي او وايي به چې بيا به يې څوک نه ودوي. يا داسې هم کېږي چې وايي، ولس به څه وايي چې په لوڼو زدکړه کوي.

يوه مهمه ستونزه دا هم ده، چې په ټولنه کې چې افغانه نجلۍ زدکړو ته لېوالله وي او کورنۍ يې هم غواړي چې په انجونو زدکړې وکړي، نو بيا هلته مسئله دا وي چې بهر په لارو کوڅو کې هلکان انجونو ته ناسته وي او زياتو سيمو کې هلکان په انجونو پسې اوازونه هم کوي او تنګوي يې هم، دا نو داسې يوه ستونز ده چې زياتي کورنۍ بيا له دې وجې نه غواړي چې خپلي انجوني مکتبونو او پوهنتونونو ته ولېږي او زدکړې ترلاسه کړي.

نو په بچو زدکړه کول چې په نورو ټولنو کې يو د غېرت کار دى، هغه په دې ټولنه کې د بې غېرتې کار ګڼل شوى دى، نو هم دا وجه ده چې افغانه نجلۍ په زياتو سيمو کې له زدکړو بې برخې او پاتې شوې ده.

افغانه نجلۍ او په ناخوښه توګه يې واده!

د افغاني نجلۍ په ناخوښه واده هم يو له مهمو ستونزو څخه دی.

اسلام نجلۍ ته دا حق ورکړی دی، چې په خپله خوښه واده وکړي. که يو هلک يې نه وي خوښ، نو بايد چې له واده انکار وکړي. خو زموږ په ټولنه کې بيا داسې ناشونې ده. که يوه افغانه نجلۍ له واده انکار وکړي نو هم وژلی کيږي، په دې تور چې دا خو ((فاحشه)) ده، ځکه چې هغه هلک يې نه دی خوښ، نو ټول ژوند به ورسره څنګه تيروي؟

يا که کومه نجلۍ دا وغواړي، چې د خپلې خوښې سره سم واده وکړي، نو هم دا ټولنه ورته اجازه نه ورکوي، که ورونو يا پلار ته يې مالومه شي، چې افغانه نجلۍ د خپلې خوښې واده غواړي، نو هم د نجلۍ وژنه روا ده.

خو که هلک وغواړي، چې د خپلې خوښې واده وکړي، نو هغه حق لري، خو نجلۍ ته دا حق نه ورکول کيږي. دا د دې هم لامل شي، چې نجلۍ د خپل ځان د وژنې پرېکړه وکړي او په زياتو سيمو کې داسې پېښې ليدل شوي دي، چې د ناخوښه واده په وجه، انجونو ځانوژنې کړي دي او خپل خوږ ژوند يې مرګ ته سپارلی دی.

يا هم که کومې انجونه دې ته زړه ښه نه کړي، چې خپل ځان مرګ ته وسپاري، نو يو داسې تريخ ژوند پيل کړي، چې نه هم په خپله ښه ورځ ويني او نه يې هم خاوند تری ښه ورځ ويني. چې دا نه يوازې د ټولنې د شا تګ سبب کيږي، بلکې د کورنيو د تاوتريخوالي او د لانجو سبب هم شي.

افغانه نجلۍ او د هغې سره کورنی تاو تريخوالی!

کورنی تاوتريخوالی يو داسې څيز دی، چې زموږ په ټولنه کې يې ګڼ شمېر کورنۍ له لانجو سره مخ کړي دي. د افغانې نجلۍ سره زيات وخت کورنی تاوتريخوالی هم د کورنيو د مېرمنو له وجې راپيدا کيږي، خو د نجلۍ سره کورنی تاوتريخوالی هغه لامل دی چې د يوې افغانې نجلۍ ژوند يې تريخ کړی دی.

دا داسې يوه مهمه ستونزه ده، چې په ډېری کورونو کې شته او د کورنيو ژوند هم د دې له وجې لانجمن شوی دی.

که تاسو د تېرو ورځو خبرونه په دقيق نظر وګورئ، نو تاسي ته به پکې داسي ډېرې خبرې مخې ته راشي، چې د کورني تاوتريخوالي له وجې يا هم ځيني ځايونو کې نجونو ځانوژني کړي وي او يا هم مېرمنو په کورونو کې افغانه نجلۍ وژلي وي.

د کورني تاوتريخوالي يوه وجه دا هم ده، چې کور ته يې ورنداريانې راشي، نو بيا يې ورنداريانې غواړي چې په کور کې له انجونو ښځه خپلې غلامي جوړې کړي، نو بيا ورته داسې پلمې جوړوي چې د انجونو ژوند ورسره تريخ شي او کورنۍ تاوتريخوالی رامنځ ته شي.

په بدو کې ورکړه!

د افغاني نجلۍ له پيدا کېدو سره د هغې د ژوند پرېکړې د سړو په لاس کې شي. که په ماشوموالي کې يې چاته ورکړه او که په بدو کې يې چاته ورکړه.

نجلۍ دا حق نه لري، چې هغه له دې انکار وکړي او دا ووايي، چې که بد يو سړی کوي، نو ولې يې هغه قرباني شي، ځکه چې په داسې وخت کې بيا د افغاني نجلۍ مرګ روا دی.

په دې ټولنه کې ټول عمر هم دا کېږي، چې يو هلک يا سړی ځوک ووژني او يا هم داسي بل څه بد کار ترسره کړي، نو جرګه کېني او اخري خبره په دې وشي، چې د هغه هلک خور يا د هغه سړي لور، هغې کورنۍ ته په بدو کې ورکړل شي، چې ياد سړي يا هلک ورسره څه بد کړي وي.

دا نو بيا د دې نجلۍ لپاره د دوزخ په څېر ژوند پيل شي. کومې کورنۍ ته چې نجلۍ په بدو کې ورکړل شوي وي، هغوی بيا دې نجلۍ ته هيڅ د انسان په سترګه نه ګوري او تل ورته د يو غلام په سترګه کتلی شي.

د نجلۍ په بدو کې ورکول اخري کې دا پايله شي، چې يا هم هغه نجلۍ ځانوژنه وکړي او يا هم ټول عمر د يو تريخ ژوند تېر کړي، ټول عمر د ښارو په څېر اوسيږي او ژوند يې له ستونزو ښخه ډک وي.

ښځه په پښتني ټولنه کې

پښتانه خپل د وياړلي تاريخ په اوږدو کې، د دې په ښک کې چې هيڅ يو اشغالګر استعماري قدرت ته يې سر ندی ټيټ کړی او هيڅکله يې هم د ذلت ژوند يې ندی منلی، د ښځو لپاره د ټولني د نه بيليدونکي برخي

په توګه د پیړیو راهیسي چې په نړۍ کې د بشر او د ښځو د حقونو هیڅ خبره هم نه وه،ښځو ته خپل په ټولنه کې ډېر ښه مقام قایل شوی دی. پښتانه خپل د ټولنیز او سیاسي ژوندانه د تاریخ په بهیر کې، په ټولو ټولنیزو، سیاسي، اقتصادي، دولتي اداره او آن په نظامي چارو کې پتمنې ښځې او نارینه بې له کوم تعصبه اوږه په اوږه کار او په ګډه هلې ځلې کړي دي. ښځې په مختلفو دورو کې په ټولو ټولنېزو برخو کې فعالې وې، په مختلفو ادارو کې په افغاني لویو سلطنتونو کې د ښځو لپاره د ښوونې او روزنې آسانتیاوې برابرېدلې او هیڅ ډول تعصب لړ و. ښځې د پښتنو د ټولو سلاطینو او وحکمرانانو په سیاست او اداره کې حیاتي او فعاله رول لوبولی دی. د غوریانو د حکومت ځخه کولای شو د سلطان راضیه چې په ۶۳۴ هـ کې په ټول هندوستان کې حاکمه شوه او د ځوکلونو لپاره حکومت وکړ او په دهلي کې یې په خپل نوم سکه هم ووهله؛ په دغه دوره کې شاید په ټوله نړۍ کې کومه ښځه د یو غټ ملک حاکمه شوې نه وي. د امریکې د متحده ایالتونو په معاصر تاریخ کې چې ځان د دیموکراسي او بشري حقونو او په ځانګړي توګه د ښځو د حقونو ټیکه دار او حامي بولي، هیڅ یوه ښځه نده توانیدلې چې په هغه هیواد کې ولس مشره شي.

۲۰۰ کاله مخکې په کلیو او باندو کې ښځې د کورڅخه باندې له نارینه وو سره اوږه په اوږه کار کړی، او خپل د کار په مقابل کې یې مزد ترلاسه کړی، په دی هکله څیړونکې «معصومه عصمتي وردک» په خپل کتاب کې «نقش و موقف زنان افغانستان» لیکي «احمدشاه بابا کارپوه ښځو ته په هیواد کې په حکومتي چارو کې د برخه اخیستنې اجازه ورکوله، دوی ته یې لقبونه وتاکل، په ځانګـړې توګه د ښځو په اړوند او د ښځو د حقونو لپاره یې د فرمانونو د صادرولو حق ښځو ته تفویض کړ. چې کومه ښځه یې د یو کار لپاره ګمارله، مهرونه یې هم ورته جوړول؛ ترڅو هغه فرامین چې دغې ښځې صادرولی نور هم وزن او اعتبار پیداکړي. دغه نیک رسم د احمدشاه دراني د کورنۍ او تر هغه وروسته د سدوزایي او محمد زایي په سلطنتونو کې هم دوام وکړ.«

د افغانستان د تاریخ په اوږدو کې ښځې په سیاست، اداره او د ظلم او یرغل په مقابل کې مبارزې او د خپلواکي په جګړو کې د نارینه وو په څنګ کې په ونډه اخیستلو سره ډېر مهم رول لوبولی دی.

زه غواړم د زرهاوو نوم ورکي (ګمنامې) اتلې ښځې د جملې څخه د څو تنو نامتو ښځو څخه یادونه وکړم چې هر یوه په خپل وار سره وکولای شول د خپلواکۍ او آزادۍ په مقدسو جګړوکې په مستقیمه توګه ونده واخلي، د خپل پت او عزت په دفاع کې کلک ودریږي، او کله هم د غتو سلطنتونو او امپراتوریو د جوړولو عامل وګرځي. د دوی کارنامې د افغانستان په ویاړلي تاریخ کې په زرینو کرښو ثبت شوي دي.

د ښځو حقوق څوک تر پښو لاندې کوي :

دا یو څرګند حقیقت دی چې په ټولو ادیانو کې یوازې د اسلام سپیڅلي دین ښځو ته ټول حقوق ورکړي دی. په داسې حال کې چې داسلام دراتګ نه مخکې د جاهلیت په زمانه کې ښځو ته د ژوندانه حق هم نه ورکول کېده، تردې چې خلکو به د پیغور له ویرې ژوندۍ ښخولې، او که کومه به ترې ژوندۍ پاتې شوه نو سره له دې چې سپکه او حقیره به ګڼل کېدله، یو حق به هم نه ورکول کېده، لکه د میراث حق، د ملکیت حق، د احترام او د عزت حق اوداسې نور.

د جاهلیت په زمانه کې به له یوې ښځې سره، په یو وخت کې ګڼو نارینه وو نا مشروع جنسي اړیکې نیولې او چې کله به یې ماشوم پیدا شو بیا به یې څېره پېژندونکی راوست او ماشوم به یې د دغو کسانو له ډلې څخه یوه ته منسوب کړ.

همدارنګه په اوسنۍ زمانه کې ، کفري نړۍ هم ښځو سره همانغه پخوانی وحشیانه کړنلاره او د حقوقو تر پښو لاندې کول په نوي شکل او بدله څېره ترسره کوي، نو دا یو روښانه حقیقت دی، چې غربي نړۍ ښځه له خپلو فطري او انساني حقوقو څخه بې برخې کړځولې ده، یوازې د تجارتي اعلانونو او د مالونو د خرڅلاو لپاره ترې کار اخستل کېږي، ترهغه چې ښځه ځواني او ښکلا ولري، په تجارتي اعلانونو سره پرې د مالونو د څرڅولو بازارونه او مارکیټونه چلوي، کوم شیان چې نه خرڅېږي هغه د ښځو په انځورونو خرڅروي. جنسي استفاده ترې کوي؛ خو کله یې چې عمر د مالوم حد څخه واوړي او پخوانۍ ښکلا او ځواني یې پاتې نه شي، بیانو د ټولنې د اوږو بار وي ځکه هاغه څه چې د ښځو په اړه یې دوی ته اهمیت درلود هغه اوس نه شي ترلاسه کولی، نو له همدې امله پوره له پامه وغورځولی شي.

نو ځکه اوس په غرب کې د باکرو انجنو شمېره بې اندازې کمه ده، او نشت سره برابره ده. علت یې دا دی چې د دوی د دیموکراسۍ د قانون پر اساس که چېرې د زنا دواړه خواوې سره موافقي وي، په زوره نه وي ترسره شوي نو هیڅ جرم یې نه ګڼي، نو همدا د زنا د جرم د مخنیوي قانون د نه شتون وجه ده، چې د ایډز وژونکي ناروغی په غرب کې د حده زیاته شوې ده نو ځکه دواړه لوري دغه ناکاره عمل بې له کومې وېرې ترسره کوي.

له هاغه مهاله راهیسې چې د اسلام مبارک دین سپیڅلي وړانګې په نړۍ کې وپرقېدلې، بشریت ته یې د جهالت د تورو تیارو څخه د وتلو لار وروښودله، ښځې ته یې هم لوړ مقام او هاغه ټول حقوق ورکړل چې ښځې ورته په خپل انساني ژوند کې اړتیا درلوده . اسلام ښځې ته په لومړي ځل د ژوند کولو حق ورکړی

چې په ژوندون د خاورو لاندې کولو او وژلو څخه يې وژغورلې، اسلام نارينه ته امر کړی چې ښځی سره ښه چلند وکړی (وعاشروهن بالمعروف). اسلام ښځه دټولنی جوړونکی وبلله او هغه يې د کور نيکمرغي، د نارينه جامه، د نارينه او دوزخ ترمنځ پرده وګڼله، او د نارينه لپاره يې د مور، خور، مېرمني او لور ارزښتناک حيثيت د مرګ تر مهاله ورپه برخه کړ.

رسو الله صلی عليه وسلم په يوه حديث کې هغه څوک د کامل ايمان درلودونکی او بهتر ګڼلی دی چې له ښځو سره ښه چلند کوي: «أكمل المؤمنين إيماناً أحسنهم خلقاً، وخياركم خياركم لنسائهم» ياني کامل مؤمن هاغه څوک دی چې د ښه اخلاقو درلودونکی وی، او هغه څوک ستاسي له جملې ښه دی چې د خپلي کورنۍ لپاره ښه وي.

د اسلام په سپېڅلي کتاب قرآن کريم کې يو سورة د ښځو په نوم (سورة النساء) نومولی شوی دی، چې پکې د ښځو حقوق لکه د ميراث احکام او له هغوی سره د انصاف کولو په اړه لازمي لارښووني بيان شوي دي. همدارنګه يو بل سورة د مريم رضي الله عنها په نوم نومولی شوی دی. همداسي د قرآن کريم په مختلفو ځايونو کې ښځو سره د ښه چلند، او د هغوی د مشکلاتو د حل لارې چارې په ګوته شوي دی.

رسول الله صلی الله عليه وسلم- په خپلو مبارکو احاديثو کې ښځه (مور) له نارينه (پلار) څخه دری ځلی په حق کې زياته ګڼلې ده.

رسول الله صلی الله عليه وسلم مسلمانان هڅولي دي چې يو بل ته پرښځو باندې درحم او هغوې سره د ښه چلند په اړه وصيت وکړئ فرمايلي يې دي: «استوصوا بالنساء خيرا» راوه البخاري ومسلم. ژباړه: يو بل ته دښځو په هکله ښه وصيت او سپارښتنه وکړئ.

که څه هم په اوسنی زمانه کې لکه څنګه چې په اروپا ، امريکا او کفري نړۍ کې د اسلام په ضد ډېر زيات منفي تبليغات ترسره کېږي چې وايي اسلام ښځو ته پوره حقوق نه دي ورکړي، يا د ښځو سره ښه سلوک نه کوي، خو پخپله په همدوی کې ښځې تر نارينه وو ډېرې مسلمانيږي. په امريکا کی د هرو څلورو کسانو څخه چی اسلام قبلوي، درې يې ښځې وي. او د برتانيې د يو نيم مليون مسلمانانو په منځ کی پنځه ويشت زره يې سپين پوستي انګريزان دي چې تازه مسلمانان شوي دي او جالبه يې لا دا چې په دغو کی د ښځو شمېره تر سړيو زياته ده.

د ښځو د دې زیاتو مسلمانېدلو وجه دا ده چې خلک کله منفي تبلیغات واوري، نو دې ته اړ شي چې د اسلام پوره مطالعه او څېړنه وکړي، بالاخره ورته ثابته شي چې اسلام هاغسې دین نه دی لکه چې غرب یې انځوروي، بلکي یو سپېڅلی دین دی، چې د هیچا حقوق نه تلف کوي.

اوس غواړم چې ښځو ته د اسلام له خوا ځیني نورمهم ورکړل شوي حقوق هم په لنډه توګه، په لاندې ډول وړاندې کړم:

۳ـ د واده څخه وروسته د ښځې ټوله نفقه او پوښاک (جامه) هم اسلام د نارینه (مېړه) په غاړه اچولې ده، او ښځه یې د نفقې د درانه مسئولیت څخه معاف کړی ده. الله تعالی فرمایي : «وعلى المولود له رزقهن وكسوتهن بالمعروف» [البقرة: ۲۳۳]. یانې او د ماشوم پر پلار باندې د هغه د شېدې ورکوونکې مور نفقة او جامې لازمې دی په نیکې طریقې سره.

همدارنګه په بل ایت کې الله تعالی فرمایي: «الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنفَقُواْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ» [النساء ۳۴]. یانې نارینه پر ښځو مسلط او اداره چیان دي له دې امله چې الله تعالی د هغوی ځینو ته پر ځینو نورو فضیلت ورکړی او له دې کبله چې نارینه خپل مالونه لګوي.

جابر رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم خلکو ته په خطبه کې داسې وفرمایل: «'اتّقوا الله في النساء، فإنّهنّ عَوَانٌ عندكم أخذتموهنّ بأمانة الله واستحللتُم فروجهنّ بكلمة الله ولهنّ عليكم رزقهنّ وكسوتهنّ بالمعروف» رواه مسلم. یانې د ښځو په هکله د الله تعالی څخه وډار شئ! داځکه چې تاسې دوی د الله تعالی د امانت په توګه اخیستې او د هغوی د شرم ځایونه مو د ځان لپاره حلال کړي دي نو په تاسې باندې د دوی خوراك او پوښاك لازم دی.

او په بل حدیث کې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: «وحقهن عليكم ان تحسنوا اليهن فى كسوتهن وطعامهن» رواه الترمذی. یانې ستاسو د ښځو حق پرتاسې دا دی چې هغوی ته ښه جامه او ښه خوراک برابر کړئ.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي : «ثلاثة قد حرم الله عليهم الجنة مدمن الخمر والعاق والديوث الذي يقر فى اهله الخبث» رواه احمد والنسائی. یانې پر درېو کسانو باندې الله تعالی جنت حرام کړ ی دی د شرابو معتاد، د مور او پلار خفه کوونکی او دووس سړي، چې د خپلې ښځې د عفت پاملرنه نه کوي او پردي سړو ته اجازه ورکوی چې دهغه دښځې سره ناسته پاسته او راشه درشه وکړی.

بلکې داسلام مقدس دین امر کړی دی چې نارینه دې د خپل عفت او ناموس څخه دفاع وکړي او که په دغه لار کې څوک ووژلی شی نوهغه شهید دی .رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: «من قتل دون اهله فهو شهید» روه الترمذي وابو داؤد والنسائي. یاني څوک چې د خپلې ښځې د عفت څخه په دفاع کې ووژلی شی نو هغه شهید دی.

۵ـ همدارنګه اسلام ښځې ته د میراث حقوق هم ورپه برخه کړي، چې له اسلام څخه مخکې د جاهلیت په زمانه کې یې دغه حقوق نه درلودل.

۷ـ یو بل مهم حق چې اسلام ښځه ترې برخمنه کړې ده هغه د احترام او کرامت حق دی، سړی باید خپلې ښځې ته د احترام په سترګه وګوري او هاغه وینا او عمل ترسره نه کړي چې د هغې د خپګان او خواشینی سبب ګرځي، او دا ځکه چې ښځه یوه باعزته انسان ده او باید دهغې سره د یوې مزدورې په څیر چلند ونه کړی شي ، ښځو ته په سپک نظر کتل دا د کم اصلو او کم عقلو نارینه و کار دی. په یو حدیث کې داسي راغلي دي: «ما اکرمهن الا کریم ولا اهانهن الا لئیم» رواه ابن ماجه. یاني عزتمند سړی د ښځو عزت کوي او سپک او رذیل سړي د ښځو سپکاوی کوی. مطلب دا چې د ښځو عزت کول د ځان عزت کول دی او دښځو سپکاوی د ځان سپکاوی دی.

۸ـ د ښځو تعلیم د ښځو حق نه، بلکې یوه فریضه ده، چې علم په هر مسلمان (نارینه او ښځینه) باندې فرض دی. خو دا فرضیت به په هاغو شرایطو برابر وي، چې اسلام ښځو ته ټاکلي، او د ښځې عزت، ابرو او حیا نارینه و سره په مخلوطیت کې پایمال نه شي.

دعائشی رضي الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: «من ابتلی من هذه البنات بشئ فاحسن الیهن کن له سترا من النار» رواه البخاري ومسلم. ژباړه : چاته چې لورګاني ورکړی شوی وي او دې ورسره احسان وکړي (د هغوی ښه خدمت، پالنه او تربیه وکړي) نو دغه لورګاني به دده او ددوزخ داور ترمنځه به د یوې پردی په شان وي یاني دغه لورګاني به د دوزخ د اور څخه د ده د ژغورنې سبب شی.

د امیدوارو مېرمنو سره باید څنګه چلند وشي :

د اولاد لرلو له پرېکړې وروسته، چې کله مور او پلار د اولاد لرلو پرېکړه وکړه او په دوه اړخیزه توګه یې دا منله چې مور کولای شو یو اولاد ولرو او د هغه/هغې سمه روزنه وکړو، نو پلار باید خپله مېرمن

په پرلپسې توګه د اړوندې ډاکټرې/ډاکتر تر درملنې لاندې ونیسي او د هغوی د مشورو سره سم کړنې ترسره کړي، اوس خو به ښايي داسې کسان نه وي، چې هغه عمومي او لومړني معلومات ونه لري، د امیدوارۍ پرمهال د درونډ وزن پورته کول او ډېر کار کول او له ورته نورو کارونو ډډه کول دي، خو داسې نورې ستونزې هم شته دي، چې زموږ ټولنه ورسره مخ ده خو موږ يې حتا ستونزه نه بولو او ښايي ډېرو يې په اړه فکر هم نه وي کړی، هغه د مېرمنې اروايي نارامي ده، که هغه نارامه وي نېغ په نېغه پر ماشوم اغېز کوي، د مور خوراک، څښاک او حتا کړه وړه د مور په ګېډه کې د ماشوم پرټوليزې ودې اغېز کوي.

له سمو او ګټورو خواړو نيولې هان تر ځينو اړينو درملو پورې بايد يوه اميدواره مور د خپلې اميدوارۍ د سلامتيا په پار ولري، د دغو ترڅنګ آرامه او سولييز فضا او چاپېرېال هم اړين دی، له اروايي فشاره د مور ساتنه او هغې ته راتلونکې ډاډ ورکول دا ټول هغه څه دي، چې په ډېرو عادي امکاناتو باندې يې ترسره کولای شو.

خاوند کولای شي، خپلې مېرمنې ته د مينې په ښوولو سره ډاډ ور په برخه کړي او حتا د ماشوم د راتلونکې په اړه ورسره بحث او مباحثه کولای شي، چې داسې او هسې به يې روزو داسې مينه به ورکوو، دغه خيالي نړۍ جوړول هم اميدوارې مېرمنې ته سکون ور په برخه کوي او که خاوند يې ورسره په مينه او محبت چلند وکړي، عاشقانه چاپېرېال جوړ کړي او ورسره د ورځنيو چارو په سمون او ترسره کولو کې مرسته وکړي، ښايي هغې ته يو ډول دننني ډاډ ورکړي او په ډېر غرور سره به خپل ژوند ته ادامه ورکړي، چې ښايي دا غرور يې د ماشوم د روغتيا، او ښې ودې په برخه کې ډېره مرسته وکړي.

د خپلې کوټې په ديوالونو د ماشومانو د انځورونو د ځوړلو سره تاسې هغې ته د ماشوم د سپېڅلې او مينه ناکې نړۍ په اړه خبرې کولای شئ، هغه به يې په ليدو خپل راتلونکی ژوند له خوښيو او مينې ډک ګڼي او له همدې سره به يې ذهن ارامه، خوشاله او ذهني سکون به يې هم په برخه وي. غواړم په لسو ټکو کې د اولاد د زېږون دمخه د ځينو چارو ترسره کول راونغاړم:

په کوټه کې د ماشومانو انځورونه د مور ذهن د ماشوم لرلو لپاره نور هم اماده کوي او له ځانه سره ورته خوشالياني زېږوي

مور ستړيا ته نه پرېښوول او هغې ته هر ډول اروايي سکون ورکول.

له مېرمنې سره د خاوند خوشاله، ملاتړی او مینه ناک چلند.

د کورنۍ چاپېریال خوشاله او آرامه ساتل او د کورنۍ نور غړي د امیدوارۍ پرمهال د ستونزو، دردونو او نورو کړنو په اړه خبرول، چې که د امیدوارې مېرمنې څخه کومه تېروتنه وشي، باید ځواب یې ستوغ او تېز ورنکړل شي، د ښېرته ورځوابولو پرځای یې حالت درک کړای شي او په حوصلې یې په مینه ناکه لهجه پوه کړي.

د ماشوم روزلو په اړه له امیدوارې مېرمن سره بحث کول او دماشوم لرل یې د دواړو لوریو د مینې ډېروالی ښوول وګڼي.

د اولاد راوړل باید د کورنۍ ښېرازي وګڼي او ورته خوښ بینه اوسي، چې په راتګ سره به یې کورنۍ ښېرازه کېږي، نه دا چې داسې فکر ورکړای شي، چې په راتګ سره یې کورنۍ غالمغالي او مېرمن ستړې کېږي.

د امیدوارې مېرمنې د خوړو او پرځای غوښتنو پوره کول او په خپلسري ډول د هر ډول درملو نه خوړلو توصیه کول.

د امیدوارې مېرمن حالت درکول، خاوند باید د خپلې مېرمنې حالت درک کړي او ښایي له هغې څخه ځینې ناسم عکس العملونه ترسره شي، خو باید په سړه سینه یې په مینه ورځواب کړي او په ارامي یې پوهه کړي.

د امکان په صورت کې د منظرو لیدل او ارام ببنونکي او ښکلي ځای ته وړل او چکر ورکول.

د خاوند له خوا ورته د پوره ډاډ او ملاتړ احساس ورکول.

په تولیز ډول دا ویلای شم، چې د ماشوم تر زېږون دمخه باید تولې خوښۍ، مینه او مرسته د ماشوم مور ته ورکړل شي، ځکه چې په مور باندې هر ډول سم او ناسم حالات نېغ په نېغه د ماشوم په ودې او روان اغېز کوي.

د ښځې او نارينه ترمن توپيرونه

الف : بيولوژيکي توپيرونه

دنارينه روغتيايي حالت د ښځې په انډول ښه وي ځکه چې په هغه کومه ټاکلې ناروغۍ نه راځي کومې چې پر ښځې راځي .

د حيض او نفاس حمل او زېږونې ، د تي ورکولو ، د کوچني د روزنې اغېزې د ښځې په بدن پريوځي : مثالً : په حيض کې د ښځې بدن پر هغې درنېږي د تودوخې درجه يې ټيټېږي ، هاضمه يې خرابېږي ، د بدن غړي يې سستېږي په هرو سلو کې(۳)2 ښځې په حيض کې درد نه لري نورې ټولې له دې دردونو څخه ځورېږي .

علي القاضي د نور سکستشنسکي ، امېل لورک ، لاينسکي ، فان دی فلدا ، مېل نورالک ، ګبهارد ، کرسي شکنسکي ، کرافت ايبنو ا و داسې نورو مشهورو ډاکترانو او پوهانو نظريات را اخېستي دي چې لنډيز يې دادی .

ښځې ته په حيض کې سردرد ، ستوماني ، د اندامونو سستي ، دهډوکو

درد ، د اعصابو کمزورتيا ، په مثانه کې پريشاني ، له بدهضمی څخه شکايت ، په سينه کې درد ، دتنفس سرعت ،م د طبيعت ګډوډ واله او پرېشاني لکه چې ښځه ډېره ناروغه وي ، له نامه څخه لاندې درد چې د زړه تنګوال به ورسره وي پيداکېږي ژړېدونکې به وي ، فکر خراب وي ، سکون ، اطمئنان ، سوکالي ا و آراموالی ورسره نه وي ،م خپل ورځنی کار نشي کوالی ، دبدن غړي يې د ارادې تابع نه وي مثالً : که کاتبه وي پوره ټايپ نه شي کوالی ، د يو ټکي په بدل بل ټک وهي جمله جوړوالی نه شي ، غير اختياري کار ترې وشي ، پدې ورځو کې به ډېر جنګ او لانجې کوي ، د هغې له اخلاقو څخه به په دې ورځو کې هر څوک شکايت کوي ، حتی د هغې اولاد هم.

ډاکټر (وينزج) د خپلو مشاهداتو په رڼا کې ليکي : کله چې د ښځې له پلوه محکمې ته کوم شکايت کېږي نو ودې ګوري ښايي چې هغه د حيض په وخت کې وي ،ځکه چې په دې موده کې د هغې اعصاب کار نه ورکوي ، او دحمل په موده کې هم څو مياشتې کله ناروغه وي او کله روغه او د ولادت څخه وروسته) نفاس کې(هم د ښځې هغه حالت وي کوم چې په حيض کې وي .

ډاکټر(هيولاک ايلس اوبرت مول) ليکي : ښځه بايد د حمل په وروستۍ مياشت کې نه دکور کار وکړي او نه د دفتر همدارنګه د نارينه اندامونه کلک او غښتلي وي پلنې او پراخه اوږې لري ، وږه او تنګه ګيډه يې وي ، د بدن شحميات (وازدې) يې په مناسب ډول په بدن کې وېشل شوي دي ، ږيره او بريتونه يې راشي اواز يې غټ او غليض وي ،م مګر ښځه نرمه او ګرده وي ....

ډاکټر شفيق عبدالملک ليکي :

ښځه ښکلې ښه لري ، تيونه يې په مناسب ځای کې دي چې د کوچني د تغذيي لپاره مناسهب او ښايست او ښکلا کې زياتوالی راولي ، ګرده بيه غوره کړي عورت يې په مناسب ځای کې دی چې کوروالی ، حمل او تناسل ته ښه برابر دی او ځنګه چې دښکلا غوښتنه ده هماغسې يې اواز نرم دی.

د نر او ښځې ترمنځه د غړو په اړوند نولس(١٩)توپيره دي ، د نارينه ماغزه د ښځو له ماغزو سره توپير لري ، پدې هکله يو عالم چې په کال کې يې د نوبل جايزه واخېستله ډيهره څېړنهه کړېهده يهو تهه يهې نارينهه ماغزه اوبل ته يې ښځينه ماغزه نوم ورکړی دی .

الله ج انسان ته ځنګه چې د ښکلا غوښتنه ده ښايسته ښه ورکړه ، څه چې نارينه په ښکلا کې ډېرښت راولي هغه يې نارينه ته ورکړل ، او کوم څه چې د ښځې په ښکلا کې ډېرښت راولي هغه يې ښځې ته ورکړل .

فرمايي : (لقد خلقنا الانسان فی احسن التقوم)

ژباړه : په تحقيق سره مو پيداکړی دی انسان په ښه اندازه سره (همدارنګه د وزن له نظره نارينه درونډ او د اوږد قامت خاوند دی د نر هډوکي کلک او غښتلي دي ښځه د نرپه پرتله ژر لويېږي بدن يې ژر وده کوي د ښځې بدن د نر په انډول د وازدې د ذخيره کولو ډېر قابليت لري ، په نارينه کې وازده په سلو کې اتل(١٨٪) او په ښځو کې(٢٨) ده .

علي القاضي وايي چې : د هر انسان په بدن کې ۶۰ میلیونه سوري دي مګرکه په مایکروسکوب کې ځیر شئ پېژندل یې شئ چې دا د نارینه د بدن سوري دي او دا د ښځې .

ب: سیکلوژیکي توپیرونه

د عین الشمس پوهنتون کې د علم الفس(اروا پېژند نې) استاد دکتورسید فواد البهی‌لیکي : انجلی د خپل عمر د مراهقت تر دورې له هلک ځینې هوښیاره او ځیرکه وي م له مراهقت څخه تر بلوغ هلک هوښیار وي او وروسته بیا دواړه برابر وي .

دوه غربي پوهان د هلکانو او انجونو ترمنځ د ازمویني د نتیجي تر کتلو وروسته وایي چې دا دواړه ډلې په نمرو کې سره برابرې دي .

په هر حال د نر اوښځي ترمنځ توپیرونه علماوو روښانه کړیدي ، لکه د ښځې عاطفه : نرم طبیعت ، د اسرارو (پټو) نه ساتنه ژر تر اغېزې لاندې راتلل په وړه خبره خفګان او خوشحالي ښځې په ستاینه او غندنه کې تر هر چا مخکې ، په مدح او ثنا کې پیاوړې دي ، بې له کوم دلیل او پلټنې څخه چې څه واروي نو هغه مني صبر او تحمل نه لري .

ج: فزیولوژیکي توپیرونه

د نارینه اواز سخت ، غټ او غلیظ دی او دښځې اواز نرم او لنډ دی ، د غدو او زړه ناروغي په ښځو کې ډېره وي ، ډاکټران وایي چې : د دې لامل حمل ، حیض ، نفاس (والدت) او رضاعت (تي ورکول) دي .

دا و د ښځې او نارینه و ترمنځ مهم توپیرونه چې فطرت په نر او ښځه کې پیدا کړي دي .

ماخذونه :

انیس ویب پاڼه ښځه او ټولنه

افغانه ښځه ! مدرنیت ، اسلام اوعنعنه ۲۰ – ۲۱ صفحې

نهم څپرکی

ناوړه دودونه:

ولور :

ولور د لوړ قیمت مانا ورکوي او کوم شرعي جواز هم نه لري .

په ټولو ځایونو کې ولور یو شان نه وي ، په مشرقي ولایتونو کې له نیکمرغه ولور د نشت سره برابر دی ، که ولور واخلي هم ډېر لږه اندازه هغه هم د جلۍ په جهیز کې مصرفیږي . اما په جنوبي ولایتونو کې ولور ډیر زیات دی .

یوه وجه خو یې دا ده که په لور لږ ولور واخلي نو خلک جلۍ ته پیغور ورکوي چې ته خو بې ارزښته وې او پلار دې مفته ورکړې .

دوهمه وجه داده چې پلار یې څکه ډیر ولور اخلي چې د ولور په پیسو زوی ته واده وکړي او یا هم په کوم کار شروع کړي .

معمولآ د لوړ ولور په ورکولو سره پلار خپله لور سپین ږیري اویا معیوب ته هم ورکوي .

د اسلام نه مخکې د جاهیلت په زمانه کې به ښځې خرڅېدلې هر چابه چې کومه ښځه خوښه شوه نو د هغې قیمت به یې ادا کړ او هغه ښځه به یې کور ته بوتله ، ددې ښځې ټول واک به هغې سړي سره وه .

پایلې :

په ډیر ولور اخستلو سره د ښځې معنوي او مادي ارزښت له منځه ځي .

له خپلو ډېرو حقوقو څخه محروميږي .

ډير هغه ځوانان چي لوړ ولور تاوان نلري ، مجبوريږي چې خپل نفسي خواهشات له ناروا اړيکو پوره کړي .

دېرې پيغلې د لوړ ولور له کبله کلونه کلونه د پلار په کور کې ناستې وي .

زما په نظر ډير ولور د تولني وروسته والی او ناپوهي ده . افغانه ښځه! مدرنيت، اسلام او عنعنه(۸۷-۸۶صفحه)

د بدل ودونه:

کومه کورنی چې د واده مصرف نه لري ، نو هغه کورنی د بدل واده ته زړه ښه کوي . د بدل ډوډ داسي دی چې مقابل لورې وايي ته دې خپله لور زما زوی ته راکړه او زه به مې خپله لور ستا زوی ته درکړم.

پايلې:

که کوم طرف په خپلې ښځې ظلم کوي ، نو هغه بل طرف يې غچ د خپلې ښځې اخلي ځکه چې هغه ددې په بدل کې تللې ده . داسې وادونه اکثره بريالي نه وي او نه په شرعيت کې جواز لري.

په بدو کې ورکول:

په بدو کې د جلی ورکول ، دا ډوډ داسي دی چې که چيرته د يو چانه څوک په قصد يا سوا کې ووژل شي نو د مړي کورنی ته به بد ورکوي ، هغه بد يوه يا دوه انجونې وي ، چې د مړي کور ته به يې ورکوي ، که چيرې کومه کورنی انجونې ونلري نو بيا به بيسې ورکوي چې معمولا دا پيسي لس يا پنځ لس لکه وي.

پايلې:

کومه پيغله چې پۀ بدو کې ورکول کيږي هغې سره ښه چلند نه کيږي ، البته په ځينو کورنيو کې د وخت په تيريدو سره بيا هغې سره هغسې بد چلند نه کيږي.

د هغې جلۍ ارمانونه د خاورو سره يو شي ، او هر حقوق څخه محرومه شي . اما له نيکمرغه دغه ډوډ د پخوا په څېر عموميت نه لري ،يا داسې پيښې دېرې نه پيښيږي او يا د خلکو شعور او نظر پراخ شوی دی .

د ملاتړ پیدا کولو په خاطر ودونه:

ځیني کورنۍ ددې لپاره چې په ګلي او سیمه کې اعتبار لوړ او قوي ملاتړ پیدا کړي نو خپلې لوڼې معتبر کورنیو ته ورکوي.

ماخذونه :

افغانه ښځه! مدرنیت، اسلام او عنعنه(۸۶،۸۷،۸۸ صفحي)

ښځه،کورنۍ او تولنه(۱۹صفحه)

د ښځو پر وړاندې د تاوترخوالي له منځه وړلو د قانون د تطبیق پنځم راپور(۱۸-۱۷-۱۶صفحه)

لسم څپرکی

ښځه او تاوتريخوالی:

تاوتريخوالی هر هغه چلند ، حرکت او وينا ته ويل کيږي چې د لنساني لوړو ارزښتونو سره ټوپيره ولري او نفي کوونکي يې وګرځوي او د يو شخض د وروسته پاتي توب ، ګوښه کېدل ، سرخوړي ، رواني ناروغي ، ځان وژني او د مړيني يو لامل ګرځي.

د تاوتريخوالي لاملونه

دا يو بيخي تجربه شوی او عيني واقعيت دی چې پر ښځو د تاوتريخوالي رټلي پديده په بيلا بيلو شکلونو ياني د کورنی د ناوړه چلندونو هغه چې د کورنی يو عړي په ټوګه يې حقوق تر پښو لاندې او شخصيت يې تر سپکاوي لاندې راولي کله مور او پلار او نږدې خپلوانو کور ته او بهر ته له وتلو څخه مخنيوی کول ، لفضي تاوترخوالي چې د سپکو سپورو ويلو ، رټني ، پيغور ورکوني ، کنځاوو څخه عبارت دي ،رواني او جسمي تاوتريخوالي چې وهل ټکول ، وېښتانو شکول ، د غوږنو او پوزو غوڅول ، شاقه او اجباري چارو ګمارل پکې شامل دي .

ددې هر اړخيزه تاوتريخوالو اساسي لاملونه او سببونه ډير زيات دي چې يو شمير يې په دې ډول ښودل کېدای شي:

- د ټولنې وروسته والی
- د ناپوهی او بې سوادی حاکمېت
- د نرواکي
- د ناوړه عنعنو او رواجو واکمني

- د نر او ښځو له خوا د هغوی د طبیعي ، اسلامي ، او قانوني حقوقو څخه اګاهي نه درلودل
- اقتصادي کمزورتیا
- په کورنیو کې د معتصبو غړو شتون
- تر وخت د مخه یا اجباري وادونه
- د نارینه اولاد نه درلودل ښځه،کورنی او ټولنه(۱۹صفحه)

د تاوتریخوالي ډولونه:

په عمومي ډول پر ښځو باندې د تاوتریخوالي شکلونو په فزیکي یا جسمي ، روحي یا رواني ، او د ټولنیز تاوتریخوالي په بڼو تطبیقیږي.

فزیکي تاوتریخوالی:

د ښځې سره بده رویه کول ، هغه وهل ټکول ، د ویښتانو شوکول ، په لغتو ،څپیړو ،په لرګو وهل.

راټول شوی مالومات ښی چې تر ټولو ناوړه تاوتریخوالی ،فزیکی تاوتریخوالی دی ، او په ځانګړي ډول وهل او ټکول دي چې په ښځو باندې په بیرحمانه توګه تحمیلیږي او ځنې وختونه د ښځو د مړینې سبب هم ګرځي .

جنسي تاتریخوالی

جنسي تاتریخوالی په مختلفو ډولونو لکه ناروا جنسي اړیکي ، توهین او بې حرمته جنسي اړیکي ، په زوره عفت پلورلو ته مجبوره کول ، په زوره د جنین غورځول او نورو ډولونو پېښیږي.

سر بیره په دې ، جنسي تیري یوازې د مستقیم جراحاتو یا ټپیکېدو سبب نه کیږي بلکې د رواني زیانونو لکه په ایډز اخته کیدل ، په ناخوښه یا بې زور امیدواره کېدل ، همدارنګه جنسي تاوتریخوالی د ښځو پر عزت ، حرمت ، او شان باندې ناوړه اغیزه کوي.

ژبني او اروایي تاتریخوالی

يو بل ټيټ شوی تاتريخوالی دی چې د ښځو په وړاندې تر سره کيږي چې لا هغه ته د تاتريخوالي په سترګه نه کتل کيږي ، دا ډول تاتريخوالی د ښځو پر اروا باندې منفي اغيز ښندي.

د رواني تاوتريخوالي ډولونه :ګواښېدل قاريدل ،بد چلند کول بدي ردي ويل ، کنځل ، سپکاوی او د نورو په مخکې سپکول.

ټولنيز تاتريخوالی

د ښوونځي او روغتيايي مرکز ته له تګ څخه مخنيو ، د پلار کور ته د تګ څخه منع کول ، د ښوونځي په لار کې د يو شمير بد اخلاقو کسانو له خوا تعقيبدل او اشارې کول ، د شاګردانو او ښوونکو خوا د وجود د يوې برخې لګول.

پايلې

ښځې په لومړي سر کې ګوښه ييزي کيږي ، د ټولنې سره ناستې ولاړې بيزاريږي ، د ښوونځي له تګه د ډېرې کولو له تحصيله محروميږي او روغتيايي مرکزونو ته د نه مراجعې له کبله روغتيايي حالت زيانمنيږي.

کورنی تاوتريخوالی او پر دماغو يې اغيزې :

له ښځو سره د تاوتريخوالي کړنې د ښځو پر روغتيا ، حرمت ، ټولنيز موقف ، د ژوندانه پر وضيعت او هوساينې ناوړه اغيزې لري .

سربيره پردې تاوتريخوالی د هغوی د ودې او پرمختګ حنډ شوی او د هغوی د ګوښې توب سبب ګرځي .

دا تاوتريخوالی رنګه رنګ ستونزې منځ ته راوړي لکه له کوره تښتېدل ، بې برخه ليک او جلا والی ، ټپي کېدل ، معلوليت ، په ځان وژنې لاس پورې کول ، او د مړينې سبب يې کيږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماخذونه :

ښځه،کورنۍ او ټولنه(۱۹صفحه)

يولسم څپرکی

د کور دېوالونه دچا لپاره ؟

ځېنې خلک وايي چې ښځه يا په کور ده يا په ګور ، ښځه بايد هېڅکله هم له کوره څخه ونه وځي دوی وايي چې ښځه بايد د کور په څلورو دېوالونو کې ژوند وکړي ، په دې پراخه نړۍ کې د ښځې په برخه همدا د څلور دېوالونو محوطه ده اوښځه بايد د کور د څلورو ديوالونو په محوطه کې ژوند وکړي .

بايد وويل شي چې دا يوازې تش يو نظر نه دی بلکې دېرې ژورې ريښې هم لري او په اکثرو ځايونو او په ځانګړی ډول په پښتو قبايلي او اطرافي سيمو کې ورباندې دېر کلک عمل کېږي تر دې چې که ښځه سخته ناروغه نه شي يا بله کومه سخته اړتيا پيدا نشي نو په کلونو کلونو هم له کور څخه بهر نړۍ نشي ليدلی او دوی داکار اسلام ته منسوبوي او دليل هم دسوره احزاب دا ايت نيسي :) وقرن فی بيوتکن .)

(ژباړه :) او قرار ونيسی په خپلو کوروکي) د ښځه يا په کور ده يا په ګور ، تصور اسلامي نه دی .

اسلام ښځو ته اجازه کړې ده چې په ټولنيز ژوند کې ګډون وکړي خپله هره شرعي اړتيا په پوره اطمينان او ډاډ سره پوره کړي ، بهر ته لاړې شي ، په لمانځه ، غم اوښادی کې ګډون وکړي .خو دا هرڅه د اړتيا ترحده .له اړتيا پرته ښځه پخپل کور کې درنه ښکاري.

په کورکي دښځو بند ساتل او په څلورو دېوالونو کې ايسارول غټه جزا ده او دا جزا پاکي مسلماني بي بي ته نه ، بلکي بد کارې او مجرمې ښځې ته په کار ده تاسي وګورئ کله چې د زنا کار سرې او زنا کارې ښځې لپاره د جزا وروستي احکام نازل شويي نه و ، او الله ج د حکمت له مخې هر کار په تدريجي ډول منع کاوه ، نو د کور په څلو ديوالونو کې دبندولو سزا يې د زنا کارې ښځې لپاره ټاکلې وه او دا د زنا کارې ښځې سزا وه م فرمايي :

(واللاتي ياتين الفاحشة من نساء كم فاستشهدو واعليهن اربعة منكم فان شهدو ا فامسكوهن فی البيوت حتی (يتوفهن الموت او يجعل الله سبيلا)

ژباړه : (او ستاسي هغه ښځې چې زناکوي نو شاهدان وغواړئ پر دوی څلور تنه له تاسي نه نو که شاهدي وويله دوی نو بندي کړئ تاسي دا ښځې په کور کې تر هغې پورې چې مړې شي يا وګوځوي الله دوی لره کومه لاره .)

نو د کور په څلورو ديوالونو کې بندول د زناکارې ښځې سزا وه چې بيا وروسته ورته الله ج لاره پيدا کړله او د زنا د حد احکام راغلل نو کوم منطق به دا ومني چې الله ج بيا دا سزا پاکې ، شريفې د وقار او درناوي خاوندې ښځې ته ورکړي ؟ ښځه او اسلام(۶۴-۶۳صفحه)

مونږ په کومه پيرۍ کې اوسيږو :

مونږ افغانان ډير ښه مسلمانان يو ، هر ډول تکليف چې پيدا شي طبي وي او رواني موږ ملا ته ځو .

ډاکټر نورالله درمان وايي ماته يوه ښځه راغله فشار يې چک وو ، ما ورته سهار دوا ورکړه او ورته مې وويل چې مالګه او تورش شيان به نه خورې ، په خواړو کې به هم يو ځيز بې مالګې خورې .

ماښام يې زامنو راوسته حالت يې ډير خراب و ، فشار مې ورته وکتلو د پرون پرتله فشار يې ډېر جګ شوی و ،درملنه مې وکړه فشار يې لږ ښه شو ، ما يې زوی ته وويل چې سهار خو ډير فشار جګ نه و ، او دوا مې هم ورکړې وه څنګه جګ شو.

يو زوی راته وويل چې سهار ملا ته تللي وه ملا ورته مالګه دم کړې ده او ورته يې ويلي دي چې درې وخته به دا مالګه خورې . داسې پنځه دقيقې وروسته ښځه په حال شوه ما ورته وويل تروري مالګه نه خورې .

زمونږ په کلي کې د يو نفر په ميده کې يوه دانه وه ، ډاکټر ته يې وښوده ډاکټر ورته وويل چې دا عملايت کوو که چيرې پيدا نه شوه خو ښه ده او که چيرې بيا پيدا شوه نو بيا دا سرطان دی .

کورواله يې وويل دا ډاکټر نه پوهيږي مونږه يې غزني ته وړو يو ښه زيارت دی هلته ښه کيږي ، غزني ته لار په زيارتو ډېر وګرځېدل يو څه وخت بعد ښځه مړه شوه .

د ملا رسول لنډی د کېسي نه خو به تول خبر یاست ضرورت نشته چې دلته یي ذکر وکړم .

د دي ټولو وجه ناپوهي ده ،که زمونږه ښځو پوهه لرلی نو داسي د خلاصو ملايانو به زمونږ د ښځو د عزت سره لوبې نه کولې .

زه ټول ملایان نه یادوم ، مونږ الحمدالله ډیر ښه ښه ملایان لرو، خو دا بعضي بې دینه ملایان چې دین صرف پیسي دي د ټولو ملایانو نامه بده وي .

ماخذونه

کتاب: جنسي لاربښود او لوځ رازونه ، لیکونکی : تاج الدین عاجز زاوه وال کال ۲۰۰۳

تعلیم الاسلام ویب ویب پاڼه/لیکنه: علی الله متوکل الرحمن

مولوي فضل الرحمن حنفي

Lomritob ویب پاڼه/ژباړه او راټولونه: عطا محمد میاخېل

کتاب: ښځه او اسلام   لیکونکی: الحاج قاضي محمد حسن حقیار کال ۱۳۹۳

زیتون مجله پنځلسم کال اوولسمه ګڼه   لیکنه: افتحار احمد همدرد

کتاب: د ښځو د حقوقو څخه دفاع په قران او سنت کې/ لیکونکی: الحافظ مولوي شایق احمد همیم کاکړ کال ۱۳۸۶

www.wikipedia.com/women-right-in-afghanistan

د افغانستان اساسي قانون کال ۱۳۸۲

ښځه په تېرو لس کلو کې ماخذ پاڼي دی

انسی ویب پاڼه/ ښځه او ټولنه

تاند ویب پاڼه / لیکنه:فرهاد زهیر/د نجونو تعلیم

د ښځو د زده کړې پر وړاندې ستونزې ماخذ پاڼي دی

د کلید راډیو ویب پاڼه / ښځه او سیاست

روهي ویب پاڼه/ لیکنه:ملکه هاشمي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن ټکی اسیا/لیکوال: عبد الصمد/د ښځو حقوق څو تر ښپو لاندی

خبریال/افغانه نجلی ، ټولنه او د هغې له ستونزو نه ډک ژوند

نن ټکی آسیا / ښځه په پښتني ټولنه کې

تاند/ د امیدوارو مېرمنو سره باید څنګه چلند وشي / رفیع الله ستانکزی

د ښځوچارو وزارت/د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي له منځه وړلو د قانون د تطبیق پنځم راپور کال ۱۳۹۵

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library